

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

8

SƏS

№ 031 (7199)

20 fevral 2025-ci il.
Qiyməti 60 qəpik

Dünyanın yenidən böllünmə manzarası

5

"Abzas Media",
"Tolum" TV və
"Meydan" TV -nin işi
ilə bağlı yeni faktlar
üzə çıxır

14

Boşanmaların
sayı niyə
artıb? - Paytaxt
sakinləri
DANIŞDI

7

Dirçələn və yenidən qurulan QARABAĞ!

2

"Bütün Qarabağ bölgəsi, Şərqi Zəngəzur bölgəsi
dirçəlir və hər gün biz bunu əyani şəkildə görürük"

Müasir
Azərbaycanın
sosial ədalət modeli

11

Zelenski üçün "FATİHƏ" – Tramp
şoumen aktyoru bitirir...

Həm ABŞ-in yeni
prezidenti Donald
Trampın son açıqlama
və hərəkətlərindən, həm
də dünya mediasında
Ukrayna
mühərribəsində
silah ticarətindən
qazanılan...

9

Güclü küləklə bağlı
xəbərdarlıq edildi!

16

Dircələn və yenidən qurulan QARABAĞ!

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev fevralın 19-da Xankəndi şəhərində əsaslı təmir və bərpadan sonra "Bulud" hotelinin açılışında iştirak edib. Prezidentin işlər müdürü Ramin Quluzadə dövlətimizin başçısına görülən işlər barədə məlumat verdi.

Ümumi sahəsi 5325 kvadratmetr olan hotel beş mərtəbədən ibarətdir. Hotelde 45 nömrə var və 91 qonaq qəbul edə biləcək. Müasir iaşə məkanlarının yaradıldığı hotelde "Lobby lounge", kafe, açıq və qapalı restoranlar fəaliyyət göstərəcək. Hotelde 50 nəfər işlə təmin olunub.

Qeyd edək ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərimiz tarixi-mədəni abidələrlə yanaşı, füsunxar təbiətə, yeraltı və yerüstü sərvətlərə, geniş turizm imkanlarına malikdir. Bölgədə müalicəvi turizm, istirahət turizmi, ekoturizm və turizmin digər növlərinin inkişaf etdirilməsi üçün böyük imkanlar var. "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıda" dair I Dövlət Programı"nda nəzərdə tutulan əsas prioritətlərdən biri de məhz bu bölgədə turizmin müxtəlif növlərinin inkişafı üçün

Prezident İlham Əliyev fevralın 19-da Xankəndi və Xocalı şəhərlərinə səfər edib

zəruri təminatların yaradılmasıdır. Artıq son illər bu istiqamətdə genişmiqyaslı işlər görürlür. Füzuli və Zəngilanda yaradılan, Laçında tikintisi davam edən beynəlxalq hava limanları, inşa olunan müasir hoteller və həyata keçirilən digər infrastruktur layihələri azad olunan ərazilərimizin turizm potensialının reallaşmasında, turistlərin bu bölgelərə cəlb edilməsində mühüm rol oynayacaq.

Prezident İlham Əliyev fevralın 19-da Azərbaycan-Özbəkistan birgə müəssisəsi olan Xankəndi tikiş fabrikinin fəaliyyəti ilə tanış olub. Dövlətimizin başçısına istehsal müəssisəsi barədə məlumat verildi.

Qeyd edək ki, ərazisi 1,2 hektar olan fabrikin inşası Azərbaycan və Özbəkistan arasında iqtisadi və investisiya əməkdaşlığının derinləşdirilməsinə dair iki ölkə prezidentlərinin tapşırıqlarına əsasən həyata keçirilib. Layihənin ümumi investisiya dəyəri 11 milyon manat təşkil edir. İndiyədə 5,5 milyon manat investisiya qoyulub. Fabrikin xammal tədarükü üçün birgə sənaye əməkdaşlığı həyata keçirilir. Həmçinin fabrik tam gücü ilə işlədikdən sonra yerli pambıq xammal əsasında parça toxunması üçün istehsal sahəsinin yaradılması nəzərdə tutulur.

Ümumilikdə burada 800 iş yeri yaradılacaq. Layihənin ilkin mərhəlesi üzrə peşəkar təlim almış 300 nəfər hazırda işlə təmin olunub. Müəssisədə əsasən işğaldan azad edilmiş ərazilərə qaydan və etraf rayonlarda yaşayan vətəndaşların məşğulluğu xüsusi diqqət yetirilib.

Müəssisə fəaliyyətə başlayandan bəri 50 minə yaxın idman köynəyi istehsal edilib. Bu il 924 min ədəd köynək istehsalı planlaşdırılır. Gələcəkdə isə Xankəndi tikiş fabrikində ilde 3-5 milyon ədəd müxtəlif trikotaj məhsulları istehsal edilməsi nəzərdə tutulur. Fabrikdə istehsal olunacaq məhsullar müxtəlif ölkələrə de ixrac ediləcək.

Azərbaycan-Özbəkistan birgə müəssisəsi olan Xankəndi tikiş fabriki yüksək sənayenin inkişafı üçün yeni imkanlar açır və ölkələrimiz arasında ənənəvi dostluq, qardaşlıq, iqtisadi tərəfdəşlik əlaqələrini möhkəmləndirir.

Xatırladaq ki, ötən ilin noyabrında Bakıda keçirilən COP29 tədbiri zamanı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev tərəfindən videoağlaşı vasitəsilə Xankəndi tikiş fabrikinin açılışı olub.

Dövlətimizin başçısı dünən Xankəndi şəhərində Zəfer parkının təməlqoyma mərasimində iştirak edib. Xankəndi şəhərində, Ağdere və Xocalı rayonlarında Prezidentin xüsusi nümayəndəsi Elçin Yusubov dövlətimizin başçısına parkda görüləcək işlər barədə ətraflı məlumat verdi.

Ardı Səh. 3

Dircələn və yenidən qurulan QARABAĞ!

Əvvəli-Səh-2

Xankəndi şəhərində Zəfər parkının salınması məqsədilə 12,9 hektar ərazidə səkəntü işlərinin aparılması nəzərdə tutulub. Ərazi şərti olaraq iki hissəyə bölündüb və 8,3 hektar sahəsi olan birinci hissədə səkəntü işləri artıq yekunlaşdırıldı. İkinci hissə isə 4,6 hektar ərazini əhatə edir. Burada da səkəntü işləri aparılacaq.

Ərazidəki mövcud ağacların qorunması məqsədilə aidiyyəti təşkilatlarla birgə baxış keçirilib və müxtəlif növ 262 ağac müyyəyen edilib. Bundan başqa, parkın ərazisində 21 növ üzrə 300-dən çox ağacın əkilməsi nəzərdə tutulur. Hazırda ərazidə planlaşdırma işləri görülür. Prezident İlham Əliyev Xankəndi şəhərində Zəfər parkının təməlini qoydu.

Qeyd edək ki, ölkəmizdə yaradılan Zəfər parkları xalqımızın Vətən müharibəsində göstərdiyi misilsiz qəhrəmanlığın, qazandığı möhtəşəm tarixi Qələbənin, ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam bərpasının rəmziidir.

Ölkəmizin müxtəlif bölgələrində, o cümlədən Xankəndi şəhərində yaradılacaq Zəfər parkı tarixi Qələbəmizin yaddaşlarda yaşadılması, yaradılmış qəhrəmanlıq nümunələrinin əbədiləşdirilməsi, gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunması üçün mühüm əhəmiyyətə malikdir. Zəfər parkı Azərbaycanın gücünü, xalqımızın əzmini və azərbaycanlıların Vətən torpağına olan bağlılığını göstərən bir məkandır.

Prezident İlham Əliyev fevralın 19-da Xocalı rayonunun Balıca kəndində fərdi evlərin və infrastrukturun bərpası sahəsində görülən işlərlə tanış olub, sonra kəndə köçən bir qrup sakinlə görüşüb. Dövlətimizin başçısı görüşdə çıxış edərək bildirib ki, keçmiş köckünlər indi demək olar ki, hər ay hissə-hissə, qrup-qrup öz dədə-baba torpaqlarına qayıdır. Böyük Qayıdış Programı icra edilir. Demək olar ki, vaxtılıq işğal altında olan bütün torpaqlar bərpə edilir. Dünən Ağdam rayonunda gedən quruculuq-bərpə işləri ilə tanış olmuşam. Bu gün buradayam. Eyni zamanda, Xankəndidə də olmuşam, orada da gözəl işlər görülür, yeni iş yerləri, yeni müəssisələr yaradılır. Mənim Sərəncamımla Qarabağ Universiteti yaradılmışdır. Orada mindenə çox tələbə oxuyur. Orta məktəblər, tibb məntəqələri inşa olunur. Yəni, həyat üçün nə lazımdırsa, hər şeyi edirik, həm şəhərləri, həm də kəndləri bərpə edirik.

Balıca kəndinin də bərpası artıq son mərhələdədir. Mənə verilən məlumatə görə, 137 ev artıq bərpə edilib və 60-a yaxın ev hələ bərpə olunacaq. Balıcada artıq 460 keçmiş köckün yerləşib. Evləri bərpə etmişik, kənd təsərrüfatı ilə məşğul olmaq üçün

imkanlar yaxşıdır, torpaq münbitdir, hava da təmizdir. Bütün Qarabağ bölgəsi, Şərqi Zəngəzur bölgəsi dırçelir və hər gün biz bunu əyani şəkildə görürük.

Əlbəttə ki, Vətən həsrəti ilə yaşamış insanlar üçün en yaxşı şəraitinə yaratmaq dövlətimizin borcudur. Mənim də Prezident kimi əsas borcum bu gün bundan ibarətdir. İşğala son qoymuş, 2023-cü ildə antiterror əməliyyatı nəticəsində bu bölgəni də işğaldan azad etdik. Balıca və yüzlərlə digər yaşayış məntəqəsi artıq işğalçılardan tam azad olunmuşdur və indi həyatı bərpə edirik. Yəni, hər şeyi mərhələli yollarla edirik, öz gücümüz, bizi heç kim kömək etmir. Ancaq öz imkanlarımız daxilində, öz gücümüzə arxalanaraq, Azərbaycan xalqının imkanlarına arxalanaraq, dövlət hesabına bütün bərpə-quruculuq işləri aparılır, özü də qısa müddət ərzində.

İndi ikinci Qarabağ müharibəsindən dörd il keçibdir, baxın nə qədər böyük işlər görüldü, hər yerde, təkcə Xocalı rayonunda yox. Halbuki Xocalı şəhərini bərpə etmək bizim en başlıca borcumuz idi. Çünkü müharibədən və işğaldan, Birinci Qarabağ müharibəsinin çətin vəziyyətindən əziyyət

çəkən ən çox ele xocalılar olmuşdur, onları qarşı soyqırımı töredilmişdi. Ona görə Xocalıni azad etmek hər zaman gündəlikdə duran məsələ idi. İkinci Qarabağ müharibəsi 2020-ci il noyabrın 10-da dayanandən sonra yənə də bütün köckünlər bilirdilər ki, Xocalı azad olunmayana qədər biz işimizi bitmiş hesab etməyəcəyik. Nəinki Xocalı, Xankəndi də, Ağdərə, Xocavənd və Əsgəran rayonları da işğalçılarından tam azad edildi. Yüzlərlə kənd artıq öz sahiblərini görəyir.

Balıca kəndi bərpə etdiyimiz və keçmiş köckünlərin qayıtdığı 10-cu yaşayış məntəqəsidir. Yeni, bu, Böyük Qayıdış Programının birinci mərhələsinə aiddir. Artıq burada, yənə də deyirəm, 500-e yaxın insan yaşayır. Həm o vaxt bu bölgədə yaşayış vətəndaşlar, eyni zamanda, onların uşaqları, nəvərləri, nəticələri qayıdlılar. Bu, bir daha onu göstərir ki, xalqımız öz torpağına nə qədər bağlıdır. Bu gün bölgəni, bu yerləri görməyən balaca uşaqlar, yaxud da ki, gənc insanlar həvəsle qayıdlılar, işləyirlər, qururlar, yaradırlar. Öz torpaqlarına qayıdan keçmiş köckünlərlə coxsayılı görüşlər əsnasında həmişə gencərdən soruşuram ki, siz darixmirsınız burada? Deyirlər, yox, darixmırıq. Çünkü doğma Vətən, doğma torpaq bizi çəkir və bu, bir dənə xalqımızın nə qədər yüksək mənəvi keyfiyyətlərə malik olduğunu göstərir.

Mən sizlə təbrik edirəm. Yenə də deyirəm, artıq iki aydır ki, siz burada mərhələli yollarla məskunlaşısınız, dekabrın 13-dən başlayaraq bu günlə qədər. Hələ ki, proses davam edir. Hələ bərpə ediləsi evlər var, onları da bərpə edəcəyik. Burada insanlar rahat, təhlükəsiz və xoşbəxt yaşaymalıdır. Bunun üçün Azərbaycan dövləti bundan sonra da hər şeyi edəcəkdir.

Daha sonra sakinlər yaradılan şəraitə görə dövlətimizin başçısına minnetdarlıqlarını bildirdilər.

Azərbaycan - etibarlı və mühüm TƏRƏFDAS!

Prezident İlham Əliyev Pakistan Senatının sədri Seyid Yusuf Rza Gilanini, Belarus Milli Assambleyası Respublika Şurasının sədri Natalya Koçanovani və İndoneziya Nümayəndələr Palatasının sədri Puan Maharanini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 19-da Pakistan İslam Respublikasının Senatının sədri Seyid Yusuf Rza Gilanini qəbul edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Seyid Yusuf Rza Gilanı Pakistan İslam Respublikasının Prezidenti Asif Əli Zərdarı və Baş naziri Mehəmməd Şahbaz Şerifin salamlarını dövlətimizin başçısına çat-

dirdi.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Pakistanın Prezidentinə və Baş nazirinə çatdırmağı xahiş etdi. Qonaq Bakıda COP29-un uğurla keçirilməsi münasibətə bir daha təbriklerini çatdırdı. Dövlətimizin başçısı Pakistanın Baş nazirinin COP29-da iştirakını məmənunluqla xatır-

yaraq bunu yüksək qiymətləndirdi.

Görüşdə Azərbaycan ile Pakistan arasında iqtisadi-ticari, energetika və digər sahələrdə əməkdaşlığın inkişaf perspektivlərinə dair fikir mübadiləsi aparıldı, uğurlu herbi əməkdaşlığın həyata keçirildiyi vurğulandı. Eyni zaman da, ölkələrimizin beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində bir-birini dəstəkləməsindən məmənunluq ifadə olundu, parlamentlərimiz arasında əlaqələrin və hökumətlərarası komissiyanın işinin əhəmiyyəti qeyd edildi.

Azərbaycan ile Pakistan arasında əlaqələrin Azərbaycan-Türkiyə-Pakistan üçtərefli əməkdaşlıq formatında inkişafı və bu formatda üçtərefli görüşlərin əhəmiyyətinə toxunuldu. Qonaq dövlətimizin başçısına xatire hədiyyəsi təqdim etdi.

Prezident İlham Əliyev dünən Belarus Respublikası Milli Assambleyası Respublika Şurasının sədri Natalya Koçanovani qəbul edib. Natalya Koçanova Belarus Respublikasının Prezidenti Aleksandr Lukaşenkonun salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Aleksandr Lukaşenkoya çatdırmağı xahiş etdi. Söhbət zamanı ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələrdə əlaqələrimizin inkişaf etdiyi qeyd olundu. Keçən il Belarus Prezidentinin ölkəmizə dövlət səfəri məmənunluqla xatırlanaraq, onun münasibətlərimizin inkişafında rolü vurğulanıldı.

Ölkəmizə ilk dəfə səfər etdiyini deyən Natalya Koçanova Bakıda gördüyü inkişaf proseslərinin onda dərin təessürat yaratdığını dedi. Görüşdə ölkələrimiz parlamenti arasında əlaqələrin uğurla inkişaf etdiyi qeyd olundu, Bakıda Asiya Parlament Assambleyasının 15-ci plenar sessiyasının keçirilməsinin önemine toxunuldu. Qonaq dövlətimizin başçısına xatire hədiyyəsi təqdim etdi.

Prezident İlham Əliyev fevralın

19-da həmçinin İndoneziya Respublikası Nümayəndələr Palatasının sədri Puan Maharanini qəbul edib. Söhbət zamanı Bakıda keçirilən Asiya Parlament Assambleyasının "Asiyada çoxtərefli əməkdaşlığın gücləndirilməsində parlament diplomatiyasının rolü" mövzusuna həsr edilmiş 15-ci plenar sessiyasının önemine toxunuldu, bu tədbirin parlament-

lərarası əməkdaşlığın gücləndirməsi işinə töhfə verəcəyinə ümidi varlıq ifadə olundu. Görüşdə Azərbaycanla İndoneziya arasında əlaqələrin perspektivi, həmçinin parlamentlərimiz arasında əməkdaşlıq məsələləri barədə fikir mübadiləsi aparıldı. Qonaq dövlətimizin başçısına xatire hədiyyəsi təqdim etdi.

"Diplomatic World Sweden" saytında "Konstitusiya və Suverenlik İli"na həsr edilmiş məqalə dərc olunub

İsveçdəki xarici səfirləklərin əməkdaşları üçün yaradılmış "Diplomatic World Sweden" saytında Azərbaycanda 2025-ci ilin "Konstitusiya və Suverenlik İli" elan olunması barədə məqalə dərc edilib. Məqalədə qərar ölkə tarixində mühüm hadisə kimi şərh olunur. Göstərilir ki, Azərbaycan Konstitusiyasının qəbul edilməsinin 30 illiyi və ərazi bütövlüyünün bərpa olunmasının 5 illiyi ilə üst-üstə düşür.

Bundan sonra SSRİ-dən ayrılaraq müstəqilliyini elde edən sonra Azərbaycanın konstitusyon inkişafına nəzər yetirilir. 1995-ci ildə ovaxtkı Prezident Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında qəbul olunmuş indiki Konstitusiyanın ölkənin siyasi və hüquqi sistemlərinin formalasdırılmasına vacib

rol oynadığı qeyd olunur.

Həmçinin Prezident İlham Əliyevin 20 sentyabr tarixini Dövlət Suverenliyi Günü elan edən son Fermanı da xatırlanıb.

Bundan əlavə, məqalədə Azərbaycanın beynəlxalq arenada artan rolü, qlobal məsələlərdə uğurları, beynəlxalq təşəbbüslerdə fəal iştirakı barədə məlumat verilib. 2024-cü ildə Bakıda BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) keçirilməsi vurğulanıb. Bundan əvvəl də Azərbaycan BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının Qlobal Forumu, mədəniyyətlərarası və dinişlərarası dialog platformaları və humanitar forumlar kimi bir sıra mühüm beynəlxalq tədbirlər təşkil etdiyi göstərilib.

Məqalədə vurgulanır ki, "Konstitusiya və Suverenlik İli"nin elan edilməsi təkcə simvolik addım deyil, həm də Azərbaycanın dövlət institutlarını möhkəmləndirməsini, ərazi bütövlüyünü qorumasını və regionda sabitliyə can atmasını ifadə edir.

DIPLOMATIC WORLD SWEDEN

2025 declared the Year of Constitution and Sovereignty

Azerbajdzjan utser 2025 till ett historiskt år för konstitution och suveränitet

I ett offentlunde dekret som underskrivs landets engagemang för rättsprinciper och nationell suveränitet har Azerbajdzjan officiellt utsett 2025 till "Året för Konstitution och Suveränitet". Detta beslut kommer vid en avgående rådgivningsråd i nationens huvudstad - 30 av efter att konstitutionen ansto och finns är efter en den territorialt integrerade inrättades. Vägen till Azerbajdzjan nuvarande konstitutionella.

Dünyanın yenidən bölünmə mənzərəsi

Vaşinqtonla Moskva Ər-Riyadda Ukraynanı, yoxsa dünyani necə bölməyi müzakirə ediblər?

ABŞ və Rusiya rəhbərliyinin nümayəndələri Ər-Riyadda Ukrayna müharibəsinin başlamasından bəri ilk yüksək səviyyəli ikitərəfli təmasda görüş keçiriblər. Tərəflərin məqsədi Ukrayna üzrə gələcək danışqlardan əvvəl diplomatik "qüvvədə olan kəşfiyyat" aparmaq və ABŞ ilə Rusiya arasındakı qarşılıqlı fealiyyət mexanizmlərini bərpa etmək olub. Təxminən beş saat davam edən və Ukrayna ilə bağlı heç bir irəliləyiş olmadan başa çatan görüşün əsas nəticəsi Ukrayna münaqişəsinin həllini gözləmədən yeni münasibətlərin qurulması üçün atılan ilk əməli addımlar oldu. Bu addımlardan biri də ikitərəfli təmasların davam etdirilməsi üçün Moskva və Vaşinqtondakı səfirliklərdəki diplomatik heytin əvvəlki sayının bərpasına dair razılaşma olub.

Görüş ərefəsində Amerika tərəfinin verdiyi bəyanatlar göstərirdi ki, Vaşinqton Rusya nümayəndə heyeti ilə ünsiyyətə ilk ciddi təmas kimi baxır və bu, Moskvanın Ukrayna münaqişəsinə son qoymaqda ne qədər qərarlı olduğunu anlamağa imkan verir. Dövlət Departamentinin sözçüsü Tammy Bruce Ər-Riyadda jurnalistlərə deyib: "Bu, president Putin və prezident Tramp arasında ilk addımın mümkün olub-olmaması, maraqların nədən ibarət olması, bunun üzərində işlənə bilecek bir şey olub-olmaması ilə bağlı ilkin səhəbetin davamıdır".

Yuri Uşakov isə əlavə edib ki, əsas bizimlə Vaşinqton arasında münasibətlərin real normallaşmasına başlamadı. Görüş ərefəsində Rusiya Birbaşa investisiya Fonduñun rəhbəri Kirill Dmitriyev tərəfindən bir sıra təfərruatlı bəyanatlar səsləndirilib və onun qiymətləndirmələrinin eksəriyyəti də Rusiya-Amerika münasibətlərində prezident Trampın ABŞ-da hakimiyyətə gəlisiindən

sonra düzəlis tələb edən məyusədici vəziyyətə bağlı olub. Kirill Dmitriev əmin edib ki, ABŞ və Rusiya arasındakı əlaqələr dünya üçün çox vacibdir. O, iki nümayəndə heyətinin əsas görüşündə əvvəl Ər-Riyadda "Trampın komandası ilə bir neçə görüş keçirməyi" bacardığını bildirib.

Danışqlar necə keçdi, bəs Ukrayna?

Prezident Tramp böyük problemləri həll edən bir lider kimi tanınır. Bütün dünya ABŞ və Rusyanın münasibətlərini yaxşılaşdırma biləcəklərini görmək üçün izləyir, çünkü iki ölkənin daha yaxşı münasibətləri dünyadan hazırda üzəldiyi bir çox qlobal problemləri həll etməye imkan verəcək. Birge iqtisadi yolların və məsələlərin müsbət həllinin tapılması xüsusilə ABŞ və Rusiya bazarının son dərəcə cəlbedici olduğunu və orada iştirak etməyin zəruri olduğunu başa düşməyə başlayan bir çox digər ölkələr üçün son dərəcə vacibdir. Ona görə də müsbət müzakirə

şəkildə müzakirə etmək əzmini görürük", - Mariya Zaxarova fasılə zamanı jurnalistlərə deyib.

Rusiya presidentinin köməkçisi Yuri Uşakov görüşün "yaxşı keçdiyini" bildirib. "Hələlik Rusiya və ABŞ-in yaxınlaşdığını söyləmək çətindir, lakin bu barede səhəbet gedirdi", - Kreml nümayəndəsi etiraf edib. "Qaldırmaq istədiyimiz bütün məsələlərlə bağlı çox ciddi səhəbet oldu. Biz bir-birimizin maraqlarını nəzərə almaq, eyni zamanda ikitərəfli münasibətləri inkişaf etdirmək barede razılığa gəldik. Həm Moskva, həm də Vaşinqton bunda maraqlıdır", - Yuri Uşakov əlavə edib. Onun sözlərinə görə, prezidentlər Putin və Trampın görüşünün tarixi hələ müyyən edilməyib, lakin gelən həftə olması ehtimalı azdır: "İki ölkənin nümayəndə heyətlərinin yaxından işləməsinə ehtiyacımız var. Biz buna hazırlıq, lakin liderlərin görüşü üçün konkret dövr, konkret tarixlər barede danışmaq hələ tezdir".

Ukrayna üzrə gələcək danışqlara gelincə, Yuri Uşakovun qeyd etdiyi kimi, onlara başlamaq üçün tərəflər danışqlar aparan qruplar yaratmalı olacaqlar. "Amerikalılar öz nümayəndələrini təyin etməlidirlər, biz də öz nümayəndələrimizi təyin edəcəyik və bundan sonra, yəqin ki, iş davam edəcək", - Uşakov bildirib. Onun sözlərinə görə, danışqlar qrupuna Rusiyadan kimin daxil ediləcəyi ilə bağlı qərarı Vladimir Putin verəcək. Tezliklə Dövlət Departamentinin saytında Moskva ilə Vaşinqton arasında münasibətlərin gələcək bərpasının beş bəndlilik sənədarisini eks etdirən rəsmi bəyanat yayılıb. Buraya ABŞ-Rusya münasibətlərində "qıcıq yaradan amillərin" aradan qaldırılması üçün məsləhətlişmə mexanizminin yaradılması, Ukraynada münaqişəyə son qoymaq yollarının işlənməsi üçün işçi qruplarının təyin edilməsi, Ukraynada hərbi əməliyyatlar başa çatdıqdan sonra geosiyasət, iqtisadiyyat və investisiya sahələrində qarşılıqlı maraqları doğuran məsələlər üzrə əməkdaşlıq üçün zəmin yaradılması və məsləhətlişmələrin davam etdirilməsi daxildir. Dövlət Departamentinin bəyanatında tərəflərin neinki bir-birini dinişmələri, həm də iki ölkə arasında səviyyəsının tarixi minimuma enmiş münasibətlərin hərtərəfli yenidən başlanmasına sadiq olduları teklif edilir.

Amerika nümayəndə heyətinin rəhbəri Marko Rubio da Ukrayna nizamlanması ilə bağlı suala ətraflı cavab verib və bildirib ki, Donald Tramp "Ukraynadakı münaqişəni ədalətli şəkildə bitirməyi" və bunun iki-üç ildən sonra təkrarlanmasına imkan verməyəcəyini gözləyir. Rubionun sözlərinə görə, Rusiyaya qarşı sanksiyalar tətbiq etdiyi üçün Al də nə vaxtsa danışqlar masası arxasında oturməli olacaq. Ötən şənbə Marko Rubio və Sergey Lavrov arasında telefon danışğından sonra Ər-Riyaddakı danışqların iştirakçıları ikitərəfli təmasları davam etdirilmək üçün Moskva və Vaşinqtondakı səfirliklərdəki diplomatik personalın əvvəlki sayını bərpa etmək barede razılığa gəliblər. "Bu təmasları davam etdirə biləm üçün normal fealiyyət göstərə bilən diplomatik nümayəndəliklərin fəal işləməsinə ehtiyacımız olacaq", - deyə Marko Rubio bildirib.

Görüşü şərh edən digər rəsmi şəxs Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov olub. O, çıxışında tərəflərin "təkcə biri deyil, həm də bir-birini eşitdiyini" təsdiqləyib. "Amerika tərefinin bizim mövqeyimizi daha yaxşı anlamağa başladığını inanmaq üçün əsasım var", - Rusiyalı nazir etiraf edib. Lavrov hər iki tərefin diplomatik nümayəndəliklərinin tamhüquqlu işinin bərpası ilə bağlı razılışmaları əsas nailiyyətlərdən biri hesab edir. Onun sözlərinə görə, tərəflər "praktiki olaraq razılışıblar" ki, onların fealiyyət göstərməsi problemi "birdəfəlik həll olunmalıdır". Nümayəndə heyətləri bu məsələnin həllinə sistemli yanaşmaq üçün xarici işlər nazirlerinin müavinlərinin görüşünü təşkil etmək barede razılığa gəliblər.

Əvvəli-Səh-5

Lavrov danışıqların Marko Rubionun beynəlxalq münasibətlərdə hər bir ölkənin öz milli maraqlarını rəhbər tutmasının prinsipial əhəmiyyəti barədə bəyanatı ilə başlamasına xüsusi diqqət çəkir. "Biz bununla tam razılıq", - deyə rusiyalı diplomat qeyd edib. O əlavə edib ki, hər iki tərəf iki ölkənin milli maraqlarının "həmişə üst-üstə düşməyəcəyini" başa düşür, lakin iki ölkənin mövqelərindəki fikir ayrılıqlarının tənzimlənməsinin və hərbi və ya diger növ qarşidurmanın qarşısının alınmasının vacibliyi ilə razılaşır.

Nəhayət, Rusiya XİN rəhbərinin çıxışında Ukrayna məsələsinə toxunulmadığı da diqqət çəkir. O, Dövlət Departamentinin tərafərin tezliklə sülh həlli qrupları yaradacaqları ilə bağlı bəyanatlarını təsdiqləyib. Rusiyalı nazirin sözlərinə görə, Vaşinqton öz nümayəndəsini təyin etdiğindən dərhal sonra Moskva öz baş danışıqcısını təyin edəcək.

Dünya mediası danışıqlar haqqında nə yazır?

Rusiya və ABŞ nümayəndə heyətləri arasında Ər-Riyadda aparılan danışıqlara dünya mediasının reaksiyası, demək olar ki, başa çatdıqdan dərhal sonra gəlməye başlayıb. Bəzi jurnalıstlər vurğulayıb ki, danışıqların ruhu ABŞ-in əvvəlki siyasetinə ziddir. Bunu ABŞ-in Rusiyanın Amerikanın Çinlə münaqışesinə qarışmamasını təmin etmək cəhdini adlandıranlar da var, bəziləri isə əksinə, Trampin dünyani Çin və Rusiya ilə üç yera bölməyi planlaşdırıldığına əməmdir.

Financial Times (London, Böyük Britaniya)

ABŞ və Rusiya Ukraynada müharibəyə son qoymaq üçün "zəmin yaratmağa" razılaşıblar

Cəmi iki həftə əvvəl belə bir mənzərə ağlışırmaz olardı: görüşün keçirildiyi dəbdəbəli sarayın qarşısında Rusiya və Amerika bayraqları yan-yana dalgalanırdı. Danışıqlar Trampin keçən həftə Putine Ukrayna və ya onun Avropanı müttəfiqləri ilə məsləhətləşmədən müharibəni bitirmək üçün zəng etməsindən sonrakı günlərdə fövqəladə dəyişiklik oldu.

Interia (Krakow, Polşa)

Putin və Trampin Ər-Riyaddakı Böyük Oyunu Ər-Riyaddakı görüş Amerika-Avropa müttəfiqliyini məhv etmək kimi strateji hədefində Kreml üçün uğurludur... Danışıqların... amerikalıların səhnələşdiridiyi bir həftəlik yaltaqlıq konserti kimi... Ukraynanın... taleyindən çox-çox kənara çıxan bir məqsədi var... Vaşinqtonun güman etdiyi kimi, Moskva ilə Pekin arasındaki əlaqələri... zəiflətməlidir. Bu, son nəticədə Amerika-Çin qarşidurması baş verəcəyi təqdirdə Rusyanın neytrallığının təminatına çevrilə bilər.

The New York Times (New York, ABŞ)

ABŞ və Rusiya münasibətlərdə başgicəlləndirici dönüşə tərəfdəşliq axtarır

Danışıqlar göstərdi ki, cənab Tramp müharibəni sona çatdırmaq üçün Rusiya ilə işləməyə can atrı – bu, yəqin ki, Putinin bir çox tələblərini ödəyə bilər – və o, Amerikanın Avropadakı müttəfiqlərinin narahatlıqlarını görməməzliyə vurmağa hazırlıdır... Və görünür ki, Rusiya danışıqlardan cənab Trampa təbii sərvət qazanma potensialını satmaq üçün istifadə edir, Amerika şirkətləri və başqa şirkətlər tər-

Dünyanın yenidən bölünmə manzərəsi

findən yenidən milyardlarla dollar qazana bilər.

Il Giornale (Milan, İtaliya)

Əger yeni Yalta Brüsseli istisna edirsə, o zaman biz özümüzü təkbaşına müdafiə etməliyik

Trampin Moskva ilə yaxınlaşmağa can atması, Avropadan üz döndərməsi və ənənəvi transatlantik alyansın prioritətlərindən faktiki olaraq imtina etməsi ilə bağlı şübhələr buna virtual əminliklə əvəzlənib. Tramp vəziyyəti kökündən dəyişmək, dünyani Rusiya və Çinlə bölmək istəyir... Bu

baxımdan baxsanız, Avropa ya Trampa qoşulacaq, ya da parçalanma üçün manəə, ikinci dərəcəli meydandan başqa bir şey olmayıcaq: ona görə də danışıqlarda yoxdur.

Der Spiegel (Hamburg, Almaniya)

Bu, ABŞ və Rusiya arasında aparılan danışıqlarda müzakirə olunur

Rusya nümayəndələrinin Ər-Riyada geldikdə qəbul etdiyi ton barışdırıcı, az qala dostcasına idi... Yəqin ki, Trampin eşitmək istədiyi də budur. Onun hökumətinin son günlər göndərdiyi xaotik, tez-tez ziddiyətli siqnallara baxmayaraq, Trampin özünün Rusiya ilə danışıqlarda nəyə nail olmaq istədiyi sualına cavab vermək asandır: özü və ölkəsi üçün en yaxşısı nədir. Bu dəqiq qaydada.

Avropa Ukraynani təkbaşına xilas etmək istəmir

Ər-Riyadda Rusiya-Amerika danışıqları fonunda Avropa da ABŞ-la dialoqunu davam etdirib. Brüsseldə Aİ rəhbərləsi Keyt Kelloq arasında görüş baş tutub. Bununla belə, Atlantik okeanının hər iki tərəfinin nümayəndələri arasında ünsiyyət Ukrayna münaqışesinin həllində avropalıların danışıqlar mövqelerinin güclənməsinə səbəb olmadı. Bu, əsasən, Avropanın ABŞ-in iştirakı olmadan Ukraynanın təhlükəsizliyinə zəmanet verə bilməyəcəyini etiraf etməsidir.

Avropa Komissiyasının rəhbəri Ursula von der Leyen ABŞ prezidenti Donald Trampin Ukrayna və Rusiya üzrə nümayəndəsi Keyt Kelloq arasında keçirilən görüşlə bağlı hesabatında konkretlik olmadığı aşkarlanıb. Aİ-nin ədalətli və davamlı sülhə sadiqliyini təsdiq edən von der Leyen hər hansı bir qərarın etibarlı təhlükəsizlik təminatları ilə destəklənən Ukraynanın müstəqilliyinə, suverenliyinə və ərazi bütövlüyüne hörmətlə yanaşmalı olduğunu bir daha bəyan edib. Bundan əlavə, o, Avropanın "Ukrayna üçün ədalətli və davamlı sülhü təmin etmək üçün Birleşmiş Ştatlarla əməkdaşlığı" sadiqliyini vurgulayıb. Hesabatda vurğulanır ki, Avropa Komissiyasının rəhbəri amerikalı həmkarına hasılatın və müdafiə xərclərinin artırılması, "həm Avropanın, həm de Ukraynanın hərbi potensialının gücləndirilməsi" planlarından danışıb. Daha sonra Avropa Şurasının prezidenti Antonio Kosta Kelloq ilə keçirdiyi ayrı-ayrılıqda görüşü barədə oxşar ifadələrlə məlumat verib ("Ukrayna Avropaya arxalana bilər", "Biz sülh və təhlükəsizliyin təmin edilməsi üçün ABŞ ilə konstruktiv işləməyə davam etməyə hazırlıq").

Aİ-nin mandatsız və "uduzanlar klubu"

Ursula von der Leyen və Antonio Kostanın Keyt Kelloqla görüşü əvvəlcə bazar ertəsine təyin edilmişdi. Lakin həmin axşam hər iki Aİ lideri bunu çərşənbə axşamına qədər təxirə salıb və Fransa prezidenti Emmanuel Makron tərəfindən çağırılan Ukrayna üzrə fövqəladə sammit üçün Parisə gedib. İclasda Avropanın aparıcı dövlətlərinin liderləri qitənin Ukraynaya hansı təhlükəsizlik zəmanətlərini vere bili-

cəyi ilə bağlı ümumi mövqə üzərində razılığa gəlməyə çalışıblar. Ancaq Ursula von der Leyen və Antonio Kostanın bir gün sonra Keyt Kelloq təqdim etməyə ümidi etdikləri aydın və vahid mövqə əvəzinə, üç saat yarımlıq müzakirə heç bir konkret fikir olmadan başa çatıb. Müntəzəm olaraq Ukraynaya davamlı dəstəyini təsdiqlədikdən və ABŞ-in Rusiya ilə sülh danışıqları aparmaq üçün tələsik cəhdinə şübhə ilə yanaşdırıdan sonra Paris görüşünün iştirakçıları öz qoşunlarını Ukraynaya göndərmək barədə razılığı gələ bilməyiblər.

Yada salaq ki, atəşkəsdən sonra Avropa qoşunlarının birbaşa temas xəttində yerləşdirilməsi ideyası ABŞ tərəfindən irəli sürüllüb. Avropa ölkələrinə həm də mahiyyətə birbaşa sual verilib: sülhməramlı olaraq hansı ölkə neçə hərbçi vere bilər. Lakin bu teklif ABŞ-da heç bir ruh yüksəkliyi yaratmayıb. The Wall Street Journal-in məlumatına görə, Parisdə bəzi Aİ ölkələrinin nümayəndəleri Avropa qoşunlarının Ukraynada temas xəttində deyil, ondan uzaqda yerləşdirilməsi ideyasını nəzərdən keçirməyi təklif ediblər. Beləliklə, Aİ qoşunları dəstək qüvvələri rolunu oynayır - Ukrayna qoşunlarını təchiz etmək və öyrətmək. İclas iştirakçılarının əksəriyyəti öz sülhməramlılarını Ukraynaya göndərməkdən açıq şəkildə imtina ediblər.

İlk olaraq, heç ümumi müzakirələr başlamamışdan əvvəl Polşanın baş naziri Donald Tusk ölkəsinin özünü qorumaq üçün hərbi personala ehtiyac olduğunu əsas getirib. Seçkiqabağı debatlar üçün Berline getmək üçün Fransa paytaxtında iclası bitməzdən xeyli əvvəl terk edən Almaniya kansleri Olaf Scholz, "Müzakirə tamamilə tezdir və bunun üçün vaxt uyğun deyil" deyib. Oxşar skeptisizm İspaniya və İtaliya liderləri tərəfindən də ifadə edilib.

Britaniyanın "Financial Times" qəzetinin məlumatına görə, İtaliyanın baş naziri Giorgia Meloni Avropa qoşunlarının Ukraynaya göndərilməsini "ən çətin və ən az təsirlə variənt" adlandırıb. Bundan əlavə, İtaliyanın "Il Sole 24 Ore" qəzetinin yazdığına görə, xanım Meloni görüşün formatından da narazı qalıb. Avropa Komissiyasının rəhbəri və Avropa Şurasının rəhbəri Meloni dənən başqa, prezident Makron görüşə Britaniya, Almaniya, Polşa, İspaniya, Hollanda və Danimarka liderlərini dəvet edib. Halbuki, Romanın fikrincə, Ukraynadakı vəziyyətin müzakirəsinə bütün Aİ ölkələrinin, xüsusən də coğrafi baxımdan Rusiyaya ən yaxın olan ölkələrinin liderləri iştirak etməli idi. Parisə dəvət olunmayanlar da öz sözünü demək qərarına gəliblər. Məsələn, Slovakiyanın Baş naziri Robert Fico Costa və von der Leyen sammitdə iştirak etdiklərinə görə tənqid edərək, qoşunların göndərilməsini müzakirə etmək üçün Aİ rəsmilişəri kimi "mandatlarının" olmadığını söyleyib. Macarıstanın baş naziri Viktor Orbán və onun adaşı Balázs Orbanın baş siyasi müşaviri Parisdəki görüşü "uduzanlar klubu" adlandırlılar.

Sonda, yalnız Aİ üzvü olmayan Böyük Britaniya, baş nazir Keir Starmer vasitəsilə Ukraynaya qoşun göndərməyə hazır olduğunu bildirib. Amma o şərtlə ki, ABŞ da Kiyevə öz təhlükəsizlik zəmanətini versin. Nəhayət, Parisdəki görüşün bütün iştirakçıları Ukraynaya Avropanın dəstəyi şərtlərinin Amerikanın dəstəyinin səviyyəsində asılı olacaqı barədə razılığa gəliblər. Onun sonda necə olacaqı hələlik intriga olaraq qalır. Kosta və von der Leyenə görüşləri ərefəsində birbaşa ABŞ-in Avropa sülhməramlılarına təhlükəsizlik zəmanəti verib-verməyəcəyi soruşulan Keyt Kelloq buna ən qeyri-müəyyən şəkildə cavab verib: "Mən prezident Trampin yanında olmuşam və onun siyaseti həmişə belə olub: heç bir variantı istisna edə bilməzsəniz".

V.VƏLİYEV

Boşanmaların sayı niyə artıb? - Paytaxt sakinləri DANİŞDİ

Son illər boşanmaların sayının öncəki illərlə müqayisədə artdığını müşahidə edə bilərik. Rəsmi statistika da boşanmaların sayının il-ildən artdığını deyir. Tərəflərin bir-birini başa düşməməsi, xırda bir məsələyə görə geniş müzakirələr təşkil etməsi, qadın hüquqlarının tapdalanması, xəyanət və s. bu kimi amillərin son nəticəsi boşanma ilə sonuclanır. Tərəflər əksər hallarda boşanmaqla hər şeyi həll edə biləcəklərini düşünürlər. Bəs boşanmaların artmasının səbəbi nədir? SIA mövzu ilə əlaqədar şəhər sakinləri arasında sorğu keçirib.

Şəhər sakini Süreyya Zeynalova: "Mən deyərdim ki, bir-birlərini başa düşmürələr, bir az da fironluq edirlər. Heç kim qarşı tərəfə güzəştə getmir. Gərək bir-birlərinə keçsinlər, yola getsinlər.

Səhvələrini bağılaşınlar. Burada valideynlərin heç bir günahı yoxdur. Hamısı ağılli, savadlı insanlardır. Ona görə də, boşanmalar çoxdur. Bəzən günah oğlunda, bəzən də qızda olur. Keçmişdə boşanmağa pis baxır-

dilar. Ümumiyyətlə, indiki cavanlarda məsuliyyət yoxdur. Məsuliyyət olmadığı üçün də belə nəticələnir. Kişi bilir ki, qızı gətirib, ölenə qəder xəstəlikdə, yaxşı gündündə ona baxmalıdır. Bütün səhvələri ilə onu bağışlamalıdır. Həmçinin də qız da oğlanı başa düşməlidir. Ana öz övladını səhvi olanda atır. Onu ya düz yola getirir, ya da bağışlayır. Gərək bir-birini ancaq bağışlayan. Bir də məsuliyyəti olmaq lazımdır. Hətta dərsə, işə, hər yera vaxtında gəlmirlər, gecikirler. Məsuliyyətsizdirler. Söz verirlər, etmirlər. Bunlar düzəlse, bir az düzələr, yəqin".

Şəhər sakini Bayram Kəlbəcərli: "Özünlə eyni düşüncədə biri ilə tanış olmaq lazımdır. Çünkü insan sevgisi elədir ki, bir-birinə güzəştə getməyi bacarmalıdır. Bu məsələ ilə bağlı anlaşmazlıqlar çox olur.

Nişanlılıq döneni bunun üçündür ki, tanışınlar. Lakin tanışlıqdə qorxurlar ki, tez nişanlanmasalar, qız başqasına gedəcək. Amma qız da sevsə, gözleyər".

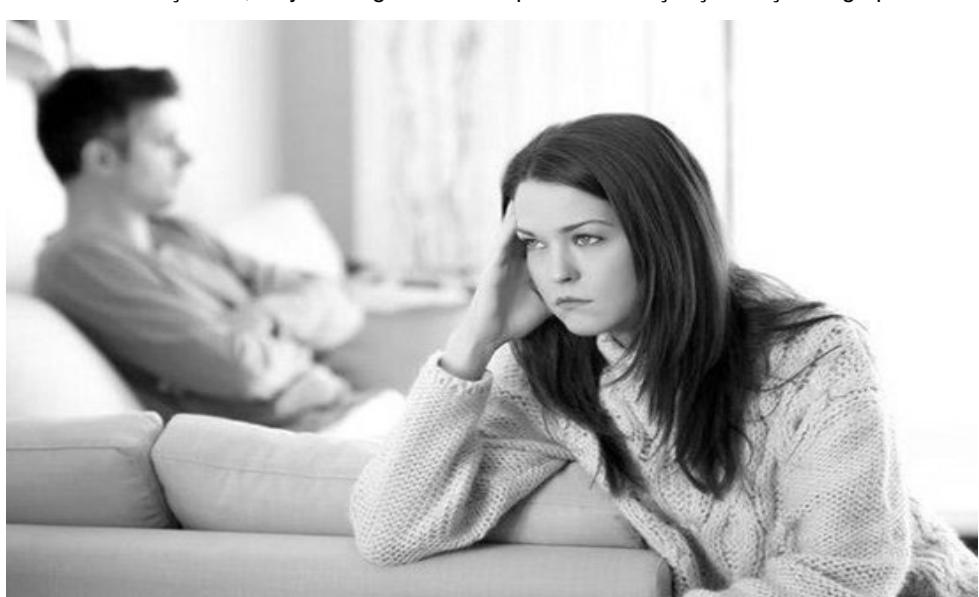
Şəhər sakini Sona Məmmədova: "Mənə ele gelir ki, səbəb maddiyatdır. İşsizlik var, gənclər dolana bilmirlər. Onu məsləhət görərdim ki, özləri çıxış yolu tap-sınlar. Dözmək lazımdır. Keçmişdə təlim-təbiye güclü idi. İndi valideynlər usaqları ilə də bacarmırlar. Gənclər sözə qulaq asımlar. Öz bildiklərini etdikləri, məsləhət dinləmedikləri üçün boşanırlar".

Şəhər sakini Rəşad İbrahimov: "Bir nömrəli günah kişilərdədir. Hətta kişilər 90% günahkarırlar. Gözləri orda-burda olur. Qadın da həmişə zəifdir, neyəsindən? Qadınlarda da, təbii ki, müasirliyə doğru meyl var. Mənim subyektiv fikrimdir ki, günahın çoxu kişilərdədir".

Şəhər sakini Ali Daşdan: "Boşanmaların əsas səbəbi maddi sıxlıqlarıdır. İqtisadiyyat, işsizlik burada əsas rol oynayır. Məsuliyyətsizlik də rol oynaya, boşanmalara təsir edə bilər. Düzənli münasibət çox önemlidir. Sağlam gelecek üçün, iş, sağlam münasibət olmalıdır. İş, maddiyyat olsa, münasibətlər de yaxşı olar".

Şəhər sakini Aida Əsədullayeva: "Yola getməlidirlər. Tələbatlar çoxalıb. Maddiyyat məsəlesi, sevmek, sevilmək, hamısı rol oynayır. Problemlər çoxdur. Keçmişdə bu qədər inkişaf, çeşid yox idi. Mobil telefon yox idi. Hər şeyi görürler, isteyirlər, gəzmək, restoranlarında yemək isteyirlər. Belə problemlər çoxdur. Geyim üçün dava gedir. Əvvəl bir paltar alırdıq illərlə geyinirdik".

Şəhər sakini Aygül Quliyeva: "Boşanmalar ona görə artıb ki, cütlükler əvvəldən bir-birlərini yaxşı tanımlırlar. Azərbaycanda tanıma dövrü az olur. Əslində bizim mentalitetə uyğun deyil, ancaq bir evin içində yaşamayınca tanımaq olmur. Ən yaxşı variant bir evin içində bir müddət yaşamaqdır. Bir-birini hərtərefli tanımaq, ondan sonra ailə qurmaqdır. İndi sosiallaşma çox gedir, kənardan çox informasiya alırıq. Onların ailə-məsiş problem-lərinə çox təsiri var. Əvvəl həyat daha sadə idi, informasiya az idi. Əsas məqsəd qazanmaq, yemək götirmek, qadının da məqsədi yemək bişirmək, usaqları böyütmək idi".

Amma indi hər şey o qədər inkişaf edib ki, yaxşı yaşamaya istəyi var. Bir də müqayisə çoxalıb. Hər kəs yoldasını digeri ilə müqayisə edir. Münasibətlər elədir ki, biri ilə bitir, bir həftə keçməmiş digeri ilə başlayırlar. İnsanı itirmək çox adileşib. Əvvəller belə deyildi. Depresiyaya düşürdülər, unuda bilmirdilər. Münasibətlər də, evliliklər də adiləşib. Ona görə də, boşanmalar artıb".

Söyülu Ağazadə

1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə erməni terrorçu dəstələri tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Xocalı şəhərində törədilmiş soyqırımı aktının 33 il tamam olur. Tarixin ən amansız, dəhşətli soyqırımı olan Xocalı soyqırımı yüz illər keçəsə də unutmaq, yaddan çıxarmaq mümkün olmayıcaq. Çünkü Xocalıda törədilən erməni vəhşiliyi amansızlığına görə o dərəcədə qəddar xarakter daşımışdır ki, insan olan kəs bu dəhşətləri unuda bilməz. Yaddan çıxmazı insanlığın bələsi ola bilər. Dəhşətli faciələrin unudulması yeni faciələrin, qanlı olayların yaranmasına əsas ola bilər. Erməni vəhşi toplumu unutqanlıdan istifadə edərək nəinki azərbaycanlılara, ümumilikdə bəşəriyyətin hər bir varlığına qarşı terror aktları törədə bilərlər.

Nəzərə almaq lazımdır ki, son iki əsr ərzində 2 milyondan çox azərbaycanlı erməni vəhşiliyinin qurbanı olub, yüzlərlə şəhər və qəsəbə, kəndlər dağdırılmış, minlərlə tarixi bina, məscidlər, memarlıq nümunələri yerlər yeksan olub. Təessüflər olsun insanlıq əleyhinə olan cinayətlərə, vəhşiliklər dünya birliyi susmaqla seyrə qalıbları. Sovetlər birliyi dönməndə də ermənilər öz vəhşi xisletlərindən el çəkməmişdir. 1988-ci illerdən başlayaraq ermənilər Moskvadakı himayədarlarına arxalanaraq azərbaycanlılara qarşı qətlamlar həyata keçirmiş, şəhər və kəndlərimizdə terror hadisələri törətmışlər. O zaman Azərbaycana rəhbərlik etmiş Ə.Vəzirov, A.Mütəllibov ermənilərin vəhşiliyinə gör yummuş ve bununla da öz xalqına xəyanət, təcavüzkarla isə güzeşt mövqeyi tutmuşlar. Azərbaycanın ozamankı rəhbərliyinin öz xalqına xəyanət yolu tutmasından istifadə edən SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyeti 1989-cu il yanvarın 12-də "Azərbaycan SSRİ-in Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində xüsusi idarəcilik formasının tətbiqi haqqında" qərar qəbul etdi. Məkrli niyyətin əsas məqsədi Qarabağ Azərbaycandan alıb Ermənistana verilməsinə təmin etmək idi. Lakin xalq məkrli niyyəti başa düşdüyündən ayağa qalxıb Moskvanın qərarına etiraz olaraq aksiyalar keçirdilər. Sərt çağırışlarla müşahidə olunan etiraz aksiyaları nəticə verdi ve yanvarın 28-de Xüsusi idarə Komitəsi ləğv edildi. Ancaq bunun əvvəzində yeni bir qurum - Təşkilat Komitesi yaradıldı. Ermənistana SSR bu vəziyyətdən istifadə edərək dekabrın 1-də "Dağlıq Qarabağ"ın Ermənistana birləşdirilməsi haqqında antikonstitusion qərar qəbul etdi. Hansı ki, hazırda Ermənistana separatçı səhvi aradan qaldırmaq üçün referendum keçirməyə hazırlaşır.

Zamanında etdiyi kobud səhvine, xüsusilə də Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qarşı açıq hüquqi müdaxilə aktına Moskva göz yumdu. Bundan ruhlanan terrorçu toplum 1991-ci ilin sentyabrın 2-də "Dağlıq

Xocalı soyqırımı bəşər tarixinin ən qanlı sahifəsidir

Qarabağ Respublikası" adlanan oyuncaq qurumun yaradıldığını elan etdilər. Azərbaycan Respublikası həmin qurumu tanımaqdən imtina etdi, noyabr ayının 26-da isə Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin statutu ləğv olundu.

Erməni terrorçular bu dəfə Xocalı şəhərini və əhalisini hədəfə alırlar

1991-ci il sentyabrın 2-də ermənilər separatçılıq və terrorçuluq meyillərini gücləndirərək DQMV və Şəumyan rayonu Xalq

Deputatları Sovetləri birgə sessiya keçirərək, "Dağlıq Qarabağ Respublikası" adlı saxta qurum yaradırlar. Ardınca xarici güçlərin həbə dəstəyi ilə Qarabağda azərbaycanlıların total etnik təmizlənməsinə həyata keçirildi. 1991-ci il noyabrın 20-də Martuninin azərbaycanlılar yaşayan kəndlərinə uçaq nümayəndə heyətini aparan vertolyot Qarəkənd üzərində ermənilər tərəfindən terrora məruz qalır. Azərbaycanın dövlət katibi Tofiq İsmayılov, baş nazirin müavini Zülfü Hacıyev, dövlət müşaviri Məhəmməd Əsədov, baş prokuror İsmət Qayıbov, prezidentin mətbuat katibi Osman Mirzəyev, Vəqif Cəferov, Vəli Memmedov, Qurban Namazəlyev, DQMV hüquq-mühafizə, təhlükəsizlik orqanlarına başçılıq edən rusiyalı generallar daxil olmaqla 20 nəfərdən çox adam həlak olur. Noyabrın 26-də Azərbaycan parlamenti DQMVi-ni milli ərazi qurumu kimi ləğv edir, "Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin yaradılması haqqında"

cəsi olaraq 30 şəxs barədə ümumiləşdirilmiş arayışlar tərtib edilib. Dövlət Komissiyası və BQXK-də itkin düşmüş şəxs kimi qeydiyyata alınmış şəxslərlə bağlı mövcud olan siyahılar arasında dəqiqləşmənin aparılması və fərqli aradan qaldırılması istiqamətində işlər davam etdirilib. Araşdırma zamanı 18 nəfərin döyüşlərin gedisiində itkin düşməsi faktı da aşkar edilərək Azərbaycan Respublikası Dövlət Komissiyasında qeydiyyata alınıb və adları müvafiq siyahıya salınıb. Her cür həbə silah sursatla təmin olunan erməni seoparətçiləri öz terrorcu emellərini daha da genişləndirir. Terrorçular bu dəfə Xocalı şəhərini və əhalisini hədəfə alırlar. 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Ermənistana silahlı qüvvəleri Xankəndidə yerləşən keçmiş SSRİ-nin 4-cü ordusunun 23-cü diviziyasına daxil olan 366-ci motoatıcı alayın 10 tankı, 16 zirehli transportoru, 9 piyadaların döyü-

maşını, 180 nəfər həbə mütəxəssisi və xeyli canlı qüvvəsi ilə Xocalını mühasirəyə aldı.

Xocalıda insanlıq əleyhinə törədilən soyqırımı aktı dünyannın əksər matbu organlarının manşet yazısı olub

Ermənilər ən müasir silahlarla şəhəre hücum edərək Xocalı şəhərini yerlə yeksan etdilər. Coxsayılı ağır texnika ilə şəhər tamamilə dağdırılmış, yandırılmış və insanlar xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilmişdi. Onların içərisində başları kəsilən, gözləri çıxarılan, dərisi soyulan, diri-dirisi yandırılan və digər şəkile salınanlar coxluq təşkil edirdi. İştintaq materiallarından məlum olur ki, hücumu rəhbərlik edən Ermənistən keçmiş müdafiə naziri Seyran Ohanyanın, eləcə də 366-ci alayın 3-cü batalyonunun komandiri Yevgeni Nabokixin komandasında eləvə olaraq 50-dən çox erməni zabiti və giziri iştirak ediblər. Mühasirəyə alınan şəhərdə qalmış 2500 nəfər xocalılı Ağdam rayonunun mərkəzinə çatmaq ümidi ilə şəhəri tərk etdi. Lakin terrorçular mülki əhalinin hərəkət edə biləcəkləri əraziləri mühasirəyə almaqla insanları kütləvi şəkildə qətlə yetirdilər. Bu soyqırımı nəticəsində 63-ü uşaq, 106-sı qadın, 70-i qoca və qari olmaqla - 613 nəfər Xocalı sakini qətlə yetirilib, 8 ailə tamamilə məhv edilib, 25 uşaq her iki valideynini, 130 uşaq valideynlərindən birini itirib. Düşmən gulləsinə tuş gelib yaralanan 487 nəfərdən 76-sı uşaq idi. 1275 xocalılı əsir, 155 xocalılı itkin düşdü. Həmin gecə Xocalı sakini ilə bərabər, 1988-ci ilde Ermənistəndən qaçınan düşərək Xocalıya pənah gətirmiş qaçqın və məcburi köçkünlər azərbaycanlılar, Ermənistən silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsinin mərkəzi olan Xankəndi şəhərini işğal edən zaman qaçıb canını qurtarmış Xankəndi qaçqınları və 1989-cu ildə Fərqanə hadisələri zamanı Azərbaycana siyinmiş 54 ailədən ibaret Axsxa türkləri da bu dəhşətli soyqırının qurbanı olublar. İngilis jurnalisti Tomas de Val "Qarabağ" kitabında konkret olaraq göstərir ki, Xocalı soyqırımının törədilməsi ilə bağlı Serj Sarkisyanə sual etdi, o, Xocalı soyqırımı bilərəkdən törətdiklərini etiraf edib: "Serj Sarkisyan dedi ki, azərbaycanlılar ele bildiridi ki, zarafat edirik, biz Xocalıda heç bir cinayət törətməyəcəyik. Amma biz azərbaycanlılara sübut etdi ki, bunu bacarıraq".

Xocalıda insanlıq əleyhine törədi-lən soyqırımı aktı dünyadan eksar metbu orqanların manşet yazısı olub. Demokratik düşüncəli dünya xalqlar erməni vəhşiliyindən dəhşətə gəldik-lərini qeyd edirlər. Krua l'Eveneman jurnalı (Paris), 25 fevral 1992-ci il yazır: "Ermənilər Xocalıya hücum etmişlər. Bütün dünya eybəcər hala salınmış meyitlərin şahidi oldu." Sandi Tayms qəzeti (London), 1 mart 1992-ci il: "Erməni əsgərləri minlərlə ailəni məhv etmişlər." Faynenşl Tayms qəzeti (London), 9 mart 1992-ci il: "Ermənilər Ağdamda tərəf gedən dəstəni güllələmisi. Azərbaycanlılar 1200-e qədər cəsəd saymışlar." Xocalı faciəsindən sonra o dəhşətli hadisələri lenta alan Livanlı kinooperator təsdiq etmişdir ki, onun ölkəsinin varlı daşnak icması Qarabağ silah və adam göndərir. Tayms qəzeti (London), 4 mart 1992-ci il: "Çoxları eybəcər hala salınmışdır, körpe qızın ancaq başı qalmışdır." Izvestiya (Moskva), 4 mart 1992-ci il: "Videokamera qulaqları kəsilmiş uşaqları göstərdi. Bir qadının sıfatının yarısı kəsilmişdir. Kişilərin skalpları götürülmüşdür." Le Mond qəzeti (Paris), 14 mart 1992-ci il: "Ağdamda olan xarici jurnalistlər Xocalıda öldürülən qadın və uşaqlar arasında skalpları götürülmüş, dırnaqları çıxardılmış 3 nəfəri görmüşlər. Bu azərbaycanlıların təbliğatı deyil, bu reallıqdır." R.Patrik, İngiltərənin "Fant men nyus" teleşirkətinin jurnalisti:

"Xocalıdakı vəhşiliklərə dünya icma-iyyətinin gözündə heç nə ilə haqq qazandırmaq olmaz." və s.

Soyqırımı cinayətinin iştirakçılarından 39 nəfərin adları istintaq orqanlarına məlumatdır

Xocalıya hücum əməliyyatına 366-ci alayın ikinci tağıminın komandanı Seyran Ohanyan, üçüncü tağıminın komandiri Yevgeni Nabokov, birinci tağıminın qərargah rəisi Valeri Çitçyan rəhbərlik etmişlər. Əməliyyata alayın 90-dan çox tankı, piyada döyüş maşını və digər hərbi texnikası cəlb edilmişdir. Dinc əhaliyə qarşı soyqırımı cinayətinin iştirakçılarından 39 nəfərin adları Azərbaycan Respublikasının istintaq orqanlarına məlumatdır, digər iştirakçıların müəyyənləşdirilməsi üçün baş-

lanmış cinayət işinin təhqiqi hələ de davam edir. Onların arasında Koçaryan, Sarkisyan, Ohanyan və digərlərinin də adları var. Hazırda bir neçə terroru 2023-cü il sentyabrın 19-da başlayan və 23 saat 44 - dəqi-qə çəkən antiterror tədbirlərindən sonra həbs olunaraq Azərbaycanın istintaq orqanlarına təhvil veriliblər. Meşəlide 25 azərbaycanlı qətə yetirən Vəqif Xaçaturyan məhkəmə tərefindən layiqli cəzasını alıb.

etnik təmizləmə siyasetinin qanlı səhifəsi idi"

Azerbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 2023-cü il oktyabrın 15-də Xocalı şəhərində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağını ucaldıb. Hazırda şəhərin yenidən qurulması və keçmiş qəçqin və məcburi köçkünlərin öz evlərinə qayıdışı istiqamətində iş aparılır. Daha doğrusu Xocalı şəhər sakinləri tədricən öz yurd-yuvalarına qayıdır. Yaxın vaxtlarda isə məskunlaşma tam başa çatacaq. Hər il Xocalı soyqırımının ildönümü ilə əlaqədar ölkəmizdə və xarici ölkələrdə anim mərasimləri keçirilir. Hələ 1994-cü il fevralın 24-də Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi "Xocalı Soyqırımı Günü Haqqında" qərar qəbul etdi, BMT-yə, dünya dövlətlərinə bu qətlamin mahiyyətini açıqlaya-raq beynəlxalq ictiyāyyəti erməni terrorizmə qarşı təsli tədbirlər gör-məyə çağırıldı.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin

Növbədə isə Arayik Artunyan, Saakyan, Ruben Vardanyan, Qukasyan və digərləridir. Artıq məlum olduğu kimi sözügedən hərbi cinayətkarların məhkəməsi keçirilir. Məhkəmənin ədalətli qərar verəcəyi şübhəsidir. Çox qururluyuq ki, şəhid-lərimizin, o cümlədən də xocalıda soyqırımı qurbanlarının ruhları şaddır,

"Xocalı soyqırımı qurbanlarının xati-rəsine sükut dəqiqəsi elan edilməsi haqqında" 1997-ci il 25 fevral tarixli Sərəncamı ilə hər il fevral ayının 26-da saat 17.00-da Azərbaycan Respublikasının ərazisində Xocalı soyqırımı qurbanlarının xati-rəsine ehtiram əlaməti olaraq sükut dəqiqəsi elan edilir. Hər il Bakı şəhərinin Xətai rayonu ərazisində yerləşən "Ana harayı" abidəsi önündə minlərlə insanın iştirakı ilə anım mərasimi keçirilir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Xocalı soyqırımı qurbanlarının anım mərasimində demişdir: "Xocalı faciəsi erməni milletçilərinin yüzillik-lər boyu türk və Azərbaycan xalqları-na qarşı apardığı soyqırımı və etnik təmizləmə siyasetinin qanlı səhifəsi idi".

Azerbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə dünya icma-iyyətinin diqqətini Xocalı soyqırımına yöneltmək üçün dövlət başçısının, ölkənin siyasi elitasının iştirakı ilə ümumxalq yürüyü də keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Mehriban xanım Əliyevanın, həmçinin, paytaxtın "Azadlıq" meydانından başlayan və 100 minə yaxın insanın iştirak etdiyi ümumxalq yürüyü Xocalı faciəsi qurbanlarının xati-rəsini ehtiramla yad etmek və erməni faşistləri tərəfindən insanlığa qarşı törədilmiş bu vəhşi cinayəti yenidən dünya icma-iyyətinin diqqətine çatdırmaq məqsədi daşıyırırdı. Təbii ki, bu il də Xocalı qurbanlarının anım mərasimləri yüksək səviyyədə təşkil edilecək və keçiriləcək. Artıq bununla bağlı ölkəmizin hər yerində, eləcə də xarici dövlətlərdə hazırlıq işlərinə başlanılıb. Xocalı soyqırımı öncəsi bəzi ölkələrin parlamentlərinin erməni vəhşiliyinin qurbanı olan Xocalı soyqırımı tanımaqla bağlı qərar qəbul edə biləcəkləri gözlənilir.

İLHAM ƏLİYEV

MƏTLƏB
Metlebsalahov@mail.ru

Zelenski üçün "FATİHƏ" – Tramp şoumen aktyoru bitirir...

Həm ABŞ-in yeni prezidenti Donald Trampın son açıqlama və hərəkatlarından, həm də dünya mediasında Ukrayna müharibəsində silah ticarətindən qazanılan milyard dollarlar baradəki informasiyalardan belə anlaşılır ki, keçmiş aktyor-şoumen olan Volodimir Zelenski Ukraynadakı "missiyasını" başa vurmağa hazırlaşır. Daha doğrusu, dünya güclərinin onun üçün ölçüb-biçdikləri MİSSİYA ilə vidalaşmaq üzrədir...

Siyasətə az-çox maraqlanan hər kəs, hətta ucqar dağda yaşayışan çoban da bilir ki, artıq Səudiyyə Ərabistanında başlanan və ciddi nəticələri idindi özünü göstərən ABŞ-Rusiya danışçıları, həmin danışçıqlarda Ukraynanın iştirakı olmadan Ukraynanın bölüşdürülməsi barədə danışçıqlar, həm də hazırkı şoumen prezidentin sonluğunu da süretlə yaxınlaşdırır. Keçmiş ABŞ prezidenti, Ukrayna müharibəsinin qanlı "xaç atası" sayılan Co Baydenin minlərlə ukraynalının ölümü, on minlərlə insanın Avropa çöllərində qəçqinliq yaşamasına baxın murdar planı deyəsen sona yaxınlaşır. Müharibədən daha çox danışlı-mış ssenariye bənzəyən bu qanlı tamaşa, yuxarıda da dediyim kimi silah ticarəti, "yuyulan" milyardlar, pərdənin o üzündə qalan qaranlıq maraqlara xidmet edirdi. Buyurun, D.Tramp dünən Floridadakı iqamətgahında jurnalistlərə görün ne deyib. SİTAT: "Rusiya ile münaqışə kontekstində Ukraynanın mövqeyindən məyus oldum. Onların üç il var idi. Ukraynaya verdiyimiz bütün pullar hara getdi? Zelenskinin özü ABŞ-in ayırdığı vəsaitin yarısının harada olduğunu bilmir. Ukrayna danışçıqlar masası arxasında oturmaq isteyir, seçkiyə ehtiyacı var. Zelenskinin ukraynalılar arasında reytinqi 4 faizdir. Rusiya çox süretlə Ukrayna şəhərlərini, o cümlədən Kiyevi 100% məhv etməyə qadirdir, lakin bunu etmək istəmir. Zelenski administrasiyası müharibənin davam etməsinə icazə verdi". Vəssalam! Mənəcə hər şey aydınlaşdır. ABŞ rəhbəri açıq-aşkar bəyan edir ki, hazırkı Ukrayna hakimiyəti nə aparılan danışçıqlara nə də baş verən proseslərə yaxın buraxılmayacaq. Ağ Ev sahibinin V.Zelenskiyə qarşı olduğunu aqressiv olduğunu açıqça sezilir. Belə aydın olur ki, hazırkı ABŞ rəhbəri Ukrayna adı ilə ayrılan milyard dollarların hesabını həm də V.Zelenskiden soruşacaq.

Məlumdur ki, C.Bayden administrasiyasının son 2-3 il ərzində Ukraynaya yardım adı ilə ayırdığı milyard dollarların taleyi hazırkı ABŞ rəhbəri üçün ən aktual məsələdir. Üstəlik, C.Baydenin təzyiqi ilə NATO ölkələrinin Ukraynaya ayırdıqları milyon dollarlardan da xəbər-əter yoxdur. Son iki ilde Qərb dövlətlərindən Ukraynaya yardım adı ilə milyardlarla dollar həcmində yardım paketləri açıqlanıb. Hətta uzaq Lixteystene qədər. Bunlar ele ölkələrdir ki, bu müharibədə Ukraynaya maliyyə yardımı ayırdıqlarını elan ediblər ki, Rusiya ilə tarix boyu "salam-əleyküm"ləri bele olmayıb. Yeni Rusiyadan onlara hansısa "istis-siyuq" dəyəsi deyil. Və indi aydın olur ki, o yardımlarından əsər-əlamət bele yoxdur. Ukrayna vəd edilən o yardımın ancaq cüzi hissəsinə ala bilib. Zelenski bunu rəsmən elan edirə, deməli, həm də bu yoxa çıxan milyard dollarların hesabından özünü sığortalamaq isteyir. Ona görə ayrılan, amma ona gəlib çatmayan pula görə niyə cavabdeh olsun ki? Amma Ağ Evdəki kabine-tine köçən D.Tramp yəqin ki, C.Bayden dövründəki qaranlıq qalan sirlərdən məlumatı var və bu məsələdə V.Zelenskinin nə rol oynadığını yaxşı bilir. Elə bildiyi üçün də həm ABŞ-in pullarını ondan soruşur, həm də elan edir ki, sənən missiyən bitib və Ukraynada seçki keçirib Rusiya ilə razılaşdırılacaq plan üzrə müharibə şousuna son qoymaq lazımdır. Əlbəttə, D.Trampın yeni planında Zelenskiyə qəti yer yoxdur. Heç o planın həndəvərində bele dolana bilməz.

Belə görünür ki, C.Baydenin "Avropanın təhlükəsizliyi nami-ne" Qərble Rusiyanın sərhədlərini Polşadan deyil, elə Ukraynadan keçirməklə bağlı başlatdığı qanlı tamaşa həm sona yetir, həm də huşunu itmiş sabiq prezidentin oğlunun bu müharibədən qazandığı milyardlar üçün də məhkəmə qurulacaq. Məsələ milyonluq dəyil, milyardlıq, hətta trilyard qədər gedib çıxan haqq-hesabdır. Nə isə, birçə məlum oldu ki, Rusiyani heç sayanların, V.Putinin sonunu düşünənlərin ekşinə olaraq bu oyundan tek qalibi keçmiş KQB generalının özüdür. Bir vaxtlar Kreml sarayında V.Putinin qarşısında şoumenlik edən V.Zelenskinin missiyası burada bitir. V.Putin Ukrayna tamaşasını bitirir, yeni tamaşalaradək...

“Ağdam xoşbəxt gələcəyə addımlayır”

“Böyük Qayıdış Programı sürətlə reallaşdırılır və xalqımız tərəfindən rəğbətlə qarşılanır”. Bu sözü SİA-ya açıqlamasında Milli Məclisin Aqrar Siyaset Komitəsinin sədri, millət vəkili Tahir Rzayev deyib. Komitə sədri vurgulayıb ki, Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın Ağdamə səfəri bunu bir daha sübut edir.

“Bu gün nəinki Ağdamda, işğaldan azad olunmuş bütün ərazilərimizde - Qarabağ və Şərqi Zəngəzur torpaqlarında möhtəşəm tikinti-abadlıq, bərpa-quruculuq işləri həyata keçirilir. Ərazilərdə tikilən məktəblər, xəstəxanalar, mədəniyyət evləri, ictimai yaşayış binaları, çəkilən yollar, salınan yollar, tunellər, körpüler iqtisadi inkişafımızın dayanıqlı və davamlı

olmasından xəber verməklə bərabər, həm də dövlətimizin rəhbərinin öz vətəninə - Qarabağı cənnətə çevirəcəyik vədində sədaqətinin, torpaq sevgisinin göstəricisidir. Cənab Prezident işğaldan azad olunmuş ərazilərə 100 dəfədən çox səfər etmiş və bu səfərlərin hər biri yeni təməlqöymə, açılış, işlərin gedisi ilə tanışlıq və mühüm göstərişlərin verilməsi, yeni vəzi-

fələrin qarşıya qoyulması ilə yaddaşalandır, unudulmazdır. 30 min-dən çox sakının uzun illərdən sonra öz ata-baba yurdularına - Füzuliye, Şuşaya, Zəngilana, Laçına, Xocalıya, Xankəndinə qayıtmış, bu ərazilərdə yeni, mənənlə bir həyatın hökm sürməsi, yeni müəssisələrin işə başlaması, iş yerlərinin açılması, insanların qurub-yaratmaq eşi, torpağa

bağlılığı daha sevindiricidir, yad-daşlarda əbədi yaşayacaq bir tarixdir. Ağdam səfəri də bu baxımdan əlamətdardır.

Prezidentimizin son 4 ildə Ağdama 10 dəfə səfər etməsi bölgəyə göstərilən böyük qayğı və diqqətin ifadəsidir. Bu qayığın ən bariz nümunəsi isə cənab İlham Əliyevin Ağdam işğaldan azad edildikdən 3 gün sonra rayona səfər etməsidir. Həmin səfər zamanı - noyabrın 3-də Prezidentimiz qətiyyətlə bildirmişdi: “Dağıdılmış Ağdam şəhəri erməni vəhşiliyinin şahididir. Biz Ağdam şəhərini bərpa edəcəyik. Heç kimdə başqa şübhə olmasın. Bu böyük iş olacaqdır. Əlbəttə ki, böyük zəhmət teləb edəcək. Amma neçə ki, biz 44 gün ərzində birləş göstərməmiş, əminəm ki, azad edilmiş torpaqlarımızın bərpası işində də birlik, əzmkarlıq göstərəcəyik. Bütün şəhərlərimizi bərpa edəcəyik, daha da gözəl şəhərlər olacaqdır.

Şəhərlərimizdə qalan tarixi abidələri bərpa edəcəyik və bir daha

gümümüzü göstərəcəyik”.

Azərbaycan Prezidenti verdiyi vədə, söylədiyi sözə hər an seda-qətin nümayiş etdirir və Ağdama bu dəfə səfər göstərdi ki, həqiqətən də bu şəhər bərpası ilə, yenidən qurulması ilə dünyanın ən gözəl, nəzərəçarpan yaşayış mərkəzlərindən birinə çevriləcəkdir. Səfər zamanı dövlətimizin rəhbəri və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ağdam şəhərində “Hilton Garden Inn” hotelində, “Ağdam Muğam Mərkəzində, “Ağdam Residence” yaşayış kompleksində, 2-ci yaşayış kompleksində, 1 nömrəli tam orta məktəbdə, 160 yerlik körpələr

**KOMİTƏ SƏDRİ
ŞƏRH ETDİ**

evi-uşaq bağçasında aparılan tikinti işləri, “Ağdam Residence” yaşayış kompleksində yaradılan şəraitlə yaxından tanış olublar, Ağdam Regional Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi və təlim - Tədris kompleksinin açılışında iştirak ediblər. Bu, ölkə rəhbərinin qayığı ilə Ağdam şəhərində görülen işlərin kiçik bir hissəsidir. Hazırda şəhərdə yeni mərkezi xəstəxananın, dəmir yol vağzalının, yaşayış binalarının, daxili yolların tikintisi, yarımtıstaların quraşdırılması, kəndlərin abadlaşdırılması sürətlə davam etdirilir. Görülən işlər, həyata keçirilən tedbirler, ilk növbədə Prezidentimizin işğaldan azad olunan ərazilərə səfərləri və Böyük Qayıdış Programında qarşıya qoyulan vəzifələrin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar verdiyi tapşırıqlar nəinki Ağdamın, regionun, Azərbaycanın daha xoşbəxt geləcəyindən xəber verir”, deyə Tahir Rzayev bildirib.

Inam Hacıyev

“Avropa birmənalı şəkildə Trampa qarşı dayandı”

“ABS prezidenti Donald Trampa Rusiya prezidenti Vladimir Putinin görüşü gözlənilir və hazırda bununla əlaqədar işlər başlanılıb. Artıq Səudiyyə Ərəbistanda hər iki tərəfindən nümayəndə heyətinin iştirakı ilə görüş keçirilib. Görüşdə təmas qurplarının yaradılması

barədə razılığına gəlinib. Müəyyən məsələlər hazır olmalıdır, eləcə də 60-70% razılıqlı məsələlər ortaya gəlməlidir ki, liderlər əlavələrini edərək sonda razılaşsınlar. Bu görüş iki istiqamətdə gedir. Rusiya və Amerika münasibətlərinin normallaşdırılması, Rusiyaya olan sanksiyaların mümkün dərəcədə yüngülləşdirilməsi və ona uyğun

diger məsələlər, həmçinin Rusiya tərəfi hansı güzəştələr gedəcək və hansı sahədə geri çəkiləcək mövzusunda müzakirələr olacaq”. Bu sözü siyasetçi, Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı SİA-ya açıqlamasında deyib.

Onun sözüne görə, diger məsələ isə Rusiya-Ukrayna müharibəsinin dayandırılması və ərazilət atəşkəsə dair sənədin imzalanması üzrədir: “Danışqların gedisində hansısa sazişin mətninin hazırlanmasına dair işlər aparıldığı gösterir. Hər halda səhəbat Rusiya-Ukrayna müharibəsinin dayandırılmasından gedir və ortada müxtəlif mövqelər var. Trampin mövqeyi imkan daxilində daha tez hərbi əməliyyatları dayandırmaq istiqamətindədir və prinsipli yanaşmadan ondan ibarətdir ki, Ukrayna müəyyən ərazi itkiləri ilə hesablaşmalıdır. Ukrayna prezidenti Zelenski ərazi itkiləri minimuma endirməyə və tam məğlub veziyətdə qalmamağa çalışır. Rusyanın isə bu məsələ ilə bağlı mövqeyi bundan ibarətdir ki, ərazilərin mübadiləsindən səhəbt gəde bilməz. Burada Ukrayna Kursk vilayətinin ərazilərini öz ərazilərinin bir hissəsi ilə əvəz edilməsindən də səhəbat gedir. Ona görə də razılıq əldə olunması çox çətindir”.

Siyasetçi həmçinin bildirib ki, Ukrayna rəhbərliyi müqavimət göstərir: “Avropa da birmənalı şəkildə Trampa qarşı dayandı.

Həmçinin Amerikanın müttəfiqi olan İngiltərə də Trampa qarşı dayandı və Avropa bloku ilə birlik oldu. Fransanın təşəbbüsü ilə Avropa liderlarının görüşü oldu. Lakin konkret qərar olmadı, hər halda mövqə nümayiş etdirirlər ki, bunlar Trampın variantı ilə razi deyillər. Eyni zamanda NATO-nun rəhbəri Ruttenin də Amerikaya qarşı çıxış etməsi maraqlıdır. Çünkü Amerika NATO-nun nəzarəti altında olan ölkədir, lakin rəhbəri açıq şəkildə Amerikaya qarşı çıxır. Hər halda nəticə əldə olunacağına ümidi etmek olar.

Türkiyə isə hər zaman regionda məsələlərin həllində həllədici rol oynayır. Türkiyənin də mövqeyi ortadadır və vasitəçi rol oynaması təklif edib. Böyük ehtimalla ola bilsin ki, məhz Türkiyənin variantı ilə məsələ həll olunsun. Həmçinin Türkiye prezidenti Recep Tayyib Erdoğan açıqlamasında bildirib ki, Trampa mövqeyi demek olar üstüste düşür. Bununla yanaşı Zelenski Türkiyəyə gələrək görüş keçirdi və danışqlar apardı. Rusiya prezidenti ilə ABŞ prezidenti arasındakı görüş regionda bir sıra mövqeləri aydınlaşdıracaq. Həmçinin Azerbaycanın da mövqeyi Türkiye ilə üstüste düşür. Hər halda bu görüşdən sonra Azerbaycanın mövqeyi azalmayacaq”.

Xeyrənsə Piriyeva

Sivil bir dünyada yaşama olsa da, sosial ədalət principinə bir çox ölkələrdə əməl olunmur və dünyadan bir qismi üçün bu əlçatmazdır. Sosial ədalət cəmiyyətinə əsas göstəricisidir. Hansı cəmiyyətdə sosial ədalət mövcudursa, o cəmiyyətdə insan amilinə diqqət və qayğı da böyükdür. Demokratik dəyərlərə malik, mütləqəqqi dövlətlərdə buna təsadüf olunur. Hüquq bərabərliyinin və insan hüquqlarının pozulması cəmiyyətdə xoşagelməz hallarla insanları üz-üzə qoymuş olur.

20 Fevral dünya Sosial Ədalət günüünü qeyd edir. Milyonlarla insanların qeyd etdiyi bu gün BMT-nin Baş Meclisi tərəfindən dünya ictimaiyyətinin yoxsulluqla mübarizə işində səylərini artırmaq və hər kəs üçün iş yerləri, gender bərabərliyi və insan hüquqlarına hörmət nail olmaq məqsədi ilə yaradılıb. Müasir dünya cəmiyyətlər daxilində və cəmiyyətlərə həmşərlik, harmoniya və bərabər imkanlar aşılamaq üçün yoxsulluq, ayrı-seçkilik və işsizlikle müşəğul olmuş əhəmiyyətini dərk edir. Daha sabit, ədaletli və təhlükəsiz dünya qurmaqda sosial ədalətin vacibliyi əsas məsələlərdəndir. Hər kəs üçün sosial ədalətə nail olmaq naminə BMT-nin əsas məqsədi inkişaf və insan ləyaqətini yayaqdır. Əlbəttə ki, dünyanın bir parçası olan Azərbaycanda da sosial Ədalət günü qeyd olunur. Müasir dünyamızda Azərbaycan dünyasının çağırışlarına yüksək seviyyədə cavab verir. Sosial ədalətə nail olmaqdə ölkəmizdə heyata keçirilən islahatları qeyd etməliyik. Həyatımızın bütün sifərlərin əhatə edən islahatlar öz nəticəsin verib və bu davamlıdır. Dünya birliyinə sürətli integrasiya olunaraq demokratik inkişaf yolunda atlığı ardıcıl addımlarla regionda böyük nüfuz sahibinə çevrilən Azərbaycanın qısa zamanda əldə etdiyi böyük nəqliyyətlər, ilk növbədə hər bir vətəndaşın mənafeyinə xidmet edən təkmil sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasına əsaslanır. Ölkəmizin maliyyə imkanlarının güclənməsi regionların sosial-iqtisadi inkişafına, eləcə də insanların sosial rifah halının daha da yaxşılaşdırılmasına səbəb olub.

Ölkəmizdə son 21 il ərzində bütün sahələrdə olduğu kimi, sosial sahədə də sistemli və kompleks islahatların həyata keçirilməsi təmin edilib. Həyata keçirilən tədbirlər Prezident İlham Əliyevin sosial siyasetinin başlıca hədəfinin əhalinin rifahının təminatı olduğunu, bu siyasetin əsasında vətəndaş amili, sosial ədalət və humanizm prinsiplerinin dayandırığını bir daha təsdiq edir. Həyata keçirilən müxtəlif tədbirlər, islahat-

lar və maliyyə təminatının gücləndirilmesi əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə təkan verir. 23 dekabr 2024-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin imzaladığı "Əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması sahəsində tədbirlərin davam etdirilməsi haqqında" Sərəncamı dövlət başçısının siyasetinin mərkəzində vətəndaş rifahının təminatı principinin dayandığını və bu məqsədə aparılan sosial islahatların uğurla davam etdirildiyini bir daha göstərir. Sərəncama əsasən, 2025-ci il yanvarın 1-dən ölkəmizdə minimum aylıq əməkhaqqının mebləği 345 manatdan 16 faiz artırıla 400 manata, 2025-ci il fevralın 1-dən əmək pensiyasının minimum məbləği 280 manatdan 14,3 faiz artırıla 320 manata çatdırılın. Bu artırımlarla birgə artıq 2018-ci ilin evvelindən minimum aylıq əməkhaqqında 3,1 dəfə, minimum pensiyada 3 dəfəyədək artıma nail olunub. Bütün pensiyalar isə 8,1 faiz indeksləşdirilməklə artırılır.

"AZƏRBAYCAN SOSİAL DÖVLƏTDİR VƏ BİZ BUNU SÖZLƏ YOX, ƏMƏLİMİZLƏ TƏSDİQLƏYİRİK"

Təbii ki, Azərbaycanda mövcud olan sosial ədalət dünya üçün bir modeldir. Sosial ədalətin təmin edilməsi prioritet məsələlərdən biridir. Ölkəmizdə sosial ədalətin təminatı istiqamətində ciddi addımlar atılıb. Azərbaycanda dövlətin iqtisadi siyasetinin sosial yönümlü olması, Prezident İlham Əliyevin ölkə vətəndaşlarının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə göstərdiyi diqqət, insan amilinə verilən yüksək dəyər sosial ədalətən qaynaqlanır. Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyevin böyük uzaqqorənlikle həyata keçirdiyi sosial-iqtisadi siyaset ölkəmizin davamlı inkişafının təmin olunmasında həllədici rol oynayır. Uğurla həyata keçirilən dövlət proqramları və bu sahəde görülen tədbirlər qeyri-neft sektorunun davamlı inkişafına, sahibkarlıq mühitinin dəha da yaxşılaşdırılmasına səbəb olub.

Müasir Azərbaycanın sosial ədalət modeli

dirilməsinə, investisiya qoyuluşunun artmasına, yeni müəssisələrin və iş yerlərinin açılmasına təkan verib. Bu güne qədər reallaşan dövlət proqramları böyük uğurla icra olunub. Görülən işlər əhalinin rifahının yüksəlməsinə, yeni iş yerlərinin açılmasına və s. səbəb olub. Sözsüz ki, dövlət proqramlarının icrası məşhulluğun temin olunması istiqamətində atılan vacib addımlardan biridir. Regionlarda yaradılan biznes mühiti, kənd təsərrüfatı və sənayenin inkişafı üçün infrastruktur artıq öz bəhrəsini verməkdədir. Əhalinin sosial müdafiəsi sahəsində bir sıra uğurlu layihələr icra edilir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin məlum Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər"da bu sahəye böyük önem verilir. İnsanların sosial statusundan və yaşadığı ərazidən asılı olmayaraq iqtisadi imkanlara çıxışı bərabər və ədalətli olmalıdır. Belə ki, inkişafdan her bir vətəndaş bəhrelənməlidir.

formalaşdırılmasına imkan yaradır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamlar vətəndaşların sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması, aztəminatlı əllerin, müharibə veteranlarının, şəhid ailələrinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə hesablanıb. "Azərbaycan sosial dövlətdir və biz bunu sözə yox, əməlimizlə təsdiqləyirik", - deyən Azərbaycan Prezidentinin imzaladığı Ferman və Sərəncamlarla müavinət və təqaüdələrin, bir sıra təşkilatlarda çalışanların eməkhaqlarını artırılması heyata keçirilən islahatların davamı, dövlət başçısını sözü ilə əməlinin vəhdətdə olduğunu təzahüründür.

ŞƏHİD AİLƏLƏRİ VƏ MÜHARI-BƏ ƏLİLLƏRİNƏ SOSİAL DƏSTƏK PAKETİ

Azərbaycan dövlətinin öz vətəndaşlarına göstərdiyi diqqət və qayğı bütün cəmiyyəti, o cümlədən müharibə əllilləri və şəhid ailələrini əhatə edir. Azərbaycan

uğurla davam etdirilir.

Sosial dəstək paketi çərçivəsində postmüharibə dövründə şəhid ailələri üzvləri və müharibə veteranları olan 106 min şəxse 119 min aylıq sosial ödəniş, 24,3 min şəxse bürəfəlik ödəmə təyin olunub. Şəhid ailələri, müharibə ilə əlaqədar əllilli və şəxslərin menzillə təminatı programı 5 dəfə genişlənib, onlara 6800-dək menzil və fərdi ev, müharibə ilə əlaqədar əllilli və şəxslərə 567 avtomobil təqdim edilib. Həmçinin şəhid ailələri üzvləri və müharibə iştirakçıları olan 11 min şəxse 68,7 min sosial-psixoloji dəstək və reabilitasiya xidmeti göstərilib, müharibə ilə əlaqədar əllilli və şəxslərə 2249 şəxs 61,7 min reabilitasiya vasitəsi, o cümlədən 490 şəxs 600 ədəd yüksək texnologiyali müasir protexzələ təmin olunub. Bundan əlavə, şəhid ailələri üzvləri və müharibə iştirakçıları olan 25 minədək şəxsin məşgulluğu təmin edilib, o cümlədən 12,1 min şəxs özünü-məşgulluq proqramına cəlb olunub.

Ümumilikdə postmüharibə dövründə qeyd olunan sosial dəstək paketi 130 min şəxsi əhatə edərək, onlara dəstəkyönümlü 366 min xidmət göstərilib.

Şəhid ailələrinə və müharibə əllillərinə böyük diqqət və qayğı davamlıdır. Bütün bunlar ölkədə aparılan uğurlu sosial siyasetin və Vətən uğrunda öz canını fəda etmiş qəhrəman övladlarımızın ailə üzvlərinə və sağlamlığını itirmiş müharibə əllillərimiz daim dövlətin diqqət mərkəzində olmasına bariz nümunəsidir.

DÖVLƏT SİYASƏTİNİN STRATEJİ XƏTTİ - SOSİAL RİFAH VƏ ƏDALƏT PRİNSİPI

Vətəndaşlara qayğı, onun maddi, mənvi tələbatlarının ödənilməsi üçün zəruri şəraitin yaradılması istiqamətində aparılan işlər Azərbaycan dövlətinin prioritətlərindəndir. Ölkə başçısının siyasi iradəsinə uyğun olaraq ölkədə həyata keçirilən siyasetin mərkəzində mehz insan amili, vətəndaşların mənafeyi dayanır ki, bu istiqamətində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən imzalanan sərəncamlar insanların sosial həyatının yaxşılaşdırılmasına və vətəndaş məmənluğunu artırılmasına yönəldilib. Minimum əməkhaqqının, pensiyaların, tələbələrin təqaüdlerinin artırılması və digər ödənişlər dövlət başçısının tərəfindən təqdim edilən böyük sosial paketin tərkib hissəsidir. Həyata keçirilən islahatlar sosial-önümlülük və humanizm prinsiplərinə əsaslanır. Yoxsulluq seviyyəsinin azaldılması, coxsayı iş yerlərinin açılması və s. Azərbaycanın dinamik inkişaf edən bir ölkə olduğunu əsaslanır. Sosial rifah və ədalət prinsipi dövlət siyasetinin strateji xəttini təşkil edir. Sosial ədalət dedikdə əlbəttə ki, cəmiyyətdə insanların arasındaki ədaletli münasibətləri nəzərdə tutulur. Azərbaycanda mövcud olan sosial ədalət dünya üçün modeldir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Sosial təminat sisteminin daha effektiv və ədalətli olması hesabına aşağı gəlirli və yoxsulluğa həssas təbəqənin, əllilli və şəxslərin, o cümlədən sağlamlıq imkanları məhdud 18 yaşadək əsəqlərin sosial müdafiəsi və sosial təminatı gücləndirilməlidir. Dövlətin 2030-cu ilədək həyata keçirəcəyi iqtisadi layihələrin getirəcəyi faydalardan ölkə vətəndaşlarının bəhələnməsi milli prioritetlərinə əsas məqsədidir.

Ölkəmizdə həyata keçirilən siyasetin mərkəzində əlbəttə ki, insan amili dayanır, onların maraqları dayanır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ölkədə sosial məsələlərin həllini, əhalinin rifahının yüksəlşəsi prioritet məsələ hesab edir və ölkəmizdə bu istiqamətdə ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir. Təbii ki, bütün bunlar planlı, Azərbaycan dövlətinin sosial iqtisadi inkişafına uyğun, dövlət bütçəsinin imkanlarına, hazırlanmış programlara uyğun olaraq həyata keçirilir. Dövlət başçısının uğurlu sosial siyaseti respublika əhalisinin rifah halının yaxşılaşdırılması, sosial cəhətdən həssas əhalilərin qruplarına dövlət qayğısının artırılması istiqamətində kompleks tədbirlərin ilə ilə güclənməsinə, geniş əhalilərin inkişafını əhatə edən etibarlı sosial müdafiə sisteminin

Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən sosial siyasetin əsas istiqamətlərindən birini mehz müharibə veteranlarının, əllillərinin, şəhid ailələrinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, onların problemlərinin vaxtında həlli, hər cür qayğı ilə əhatə olunması təşkil edir. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların ailələrinə, fiziki sağlamlığını itirmiş müharibə əllillərimiz daim həssaslıqla yanaşılır, əllillərin, müharibə veteranlarının, şəhid ailələrinin sosial rifahının yüksəldilməsi istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir. Mütəffəf Ali Baş Komandan İlham Əliyev həm I Qarabağ, həm də II Qarabağ müharibəsinin ağır nəticələri ilə üzləşənlərə həssas münasibət göstərir. Onların sosial müdafiəsinin möhkəmləndirilməsi, o cümlədən menzil, fərdi ev və avtomobiller təmin edilməsi istiqamətində kompleks tədbirlər həyata keçirilir.

Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusunun möhtəşəm Zəfer ələdə etdiyi 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra dövrə dövlət başçısının tapşırıqları əsasında şəhid ailələri üzvləri və müharibə iştirakçıları ilə bağlı həyata keçirilən genişmiqyaslı sosial dəstək paketinin icrası

"Onlar elə gücə malik deyillər"

"Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə ABŞ prezidenti Donald Trampın görüşüne artıq hazırlıq işləri gedir". Bunu SİA-ya açıqlamasında politoloq Tofiq Abbasov deyib. O bildirib ki, Tramp çox böyük ehtimalla mayın 9-da Moskvada Zəfər paradında iştirak edəcək: "Münasibətlərin bərpası son dərəcə dünya birliyi üçün vacib hadisədir.

O cümlədən də bəlliidir ki, tərəflərin bütün problemlə vəziyyətlərlə bağlı fikirləri var. Bu bütün məsələləri özündə əks etdirir. Vacib görünən odur ki, ilk növbədə çalışırlar ki, iki lider bu ağır məsələlərlə bağlı konsensus aparsınlar. Bu vacib məsələdir. Görünən odur ki, dünya birliyində qanunvericilik bazası mövcud olduğuna baxmayaraq

normal işləmir. Biz elə öz timsalımızda da görürük ki, Ermənistanın cavabını özümüz verməli olduğunu. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsini özümüz həyata keçirdirik. Bununla da gördük ki, dünya birliyi institutları fəaliyyət göstərir, amma onların təhsili görünmür".

T. Abbasov vurğulayıb ki, Cənubi Qafqaza da Azərbaycan israrlıdır ki, irəli sürdüyü sülh gündəliyinin reallaşmasına nail olsun: "Bu tək Azərbaycanın yox, daha çox Ermənistana, Gürcüstana və ətraf dövlətlərə de lazımdır. Çünkü Ermənistan bir tərəfdən təhlükə istehsal edir, amma etdiyi işlərin fərqinə varmir ki, ilk növbədə o bölgədə tək deyil. Əgər Ermənistan qızımı xətləri keçə özü bir yana qonşular üçün problem yaradır. Putin və Tramp da bilir ki, Cənubi Qafqazda Azərbaycan liderlik funisiyanı çox yaxşı şəkildə həyata keçirir. Bizi

həqiqətən de təhlükəsizliyin təminatçısı qismində çıxış edir. Düzdür bəzi xarici qüvvələr istəyir ki, Ermənistandan istifadə edərək eskolasiya ruhunu Cənubi Qafqaza gətirsinlər ancaq biz buna yol vermirmik və verməyəcəyik. Bu baxımda ister Putin, isterse də Tramp Cənubi Qafqazla bağlı artıq yaxından məşğul olmalı deyiller. Buranın artıq özünəməxsus lideri var. O, həm özü, həm də ətrafdakı bölgələr üçün təhlükəsizliyi təmin edir. Həmçinin integrasiya xəttini inkişaf etdildikdə qonşularla daha sonra tərəfdaslarına xeyli müjdələr getirmiş olur.

Misal üçün Azərbaycanın yaratmış olduğu Cənub Qaz Dəhlizində neçə ölkə xeyr götürmiş olur. Odur ki, Cənubi Qafqaz məsəlesi onların gündəmində yoxdur. Ermənistan təxribat etmək istəsə də birinci cavabını alacaq, ikincisi Azərbaycan icazə verməyəcək ki, o xırda lokal münaqişə beynəlmiləşərək böyüsün. Bizim buna gücümüz var. Makron və s. başqaları nə istəyir danişa bilər. Amma onlar o gücə malik deyiller ki, Cənubi Qafqazda müəyyən şəylərə təsir etsinlər".

Banuçiçək Hüseynli

Son zamanların məşhur içkisi: "BUBBLE TEA"

mirvarılının ve ya yeni nəsil seçimlərindən açılan bobanın istifadəsidir.

Tapioca Pearl nədir?

Tapioka mirvarılı şirin kartof nişastası və suyun qarışığından hazırlanmış kiçik qara toplardır. Bu toplar gel kimi konsistensiyaya qədər qaynadılır və bubble çayına xarakterik teksturasını verir. Tapioka mirvarılı karbohidratlarla zengin olsa da, zülal və lif baxımından zəifdir. Buna görə də çox miqdarda istehlak edildikdə həzm problemlərinə səbəb ola bilər.

Popping Boba nədir?

Popping boba isə tapioka mirvarılının alternativ olaraq hazırlanmış və nazik jelatin xarici ilə örtülüş meyvə şirəli topdur. Popping boba çeynəmkən əvəzinə ağızınıza vuraraq fərqli bir toxuma və dad təcrübəsi təqdim edir. Bu toplar tez-tez dadlandırıcılar və süni rənglərlə hazırlanır, buna görə də onların tərkib hissələrinə diqqət yetirmək vacibdir.

Bubble çay zərərlidirmi?

Bu tərkib hissələrinə və istehlak edilən miqdardan asılı olaraq dəyişir. Bubble çayının potensial zərərləri bunlardır:

Yüksək şeker tərkibi: Bubble çayı tez-tez şekerli meyvə siropları və dadlandırıcılar hazırlayırlar. Yüksək şeker istehlakı çeki artımına və qan şekerinin dəyişməsinə səbəb ola bilər.

Tapioka incisi: Tapioka mirvarisi saf karbohidratlardan ibarətdir və həddindən artıq istehlak edildikdə həzm etmək çətin ola bilər.

Popping Boba: Popping

boba tərkibində süni rənglər və ləzzətlər ola bilər. Bu maddələr həddindən artıq istehlak edildikdə sağlamlıq üçün mənfi təsirlərə səbəb ola bilər.

Bubble Tea faydalıdır mı?

Köpüklü çayın sağlam olub-olmadığını müəyyən etmək istifadə olunan maddələrdən və necə hazırlanırdıqından asılıdır.

Daha az şekerli seçimlər: Şəker miqdərini azaltmaqla və ya şəkersiz dadlandırıcılarından istifadə edərək daha sağlam köpüklü çay hazırlaya bilərsiniz.

Bitki mənşəli südlər: Laktosa dözümsüzlüyü olanlar üçün badam, soya və ya hindistan qozu südü kimi bitki əsaslı süd alternativlərinə üstünlük verile bilər.

Tapioka mirvarılının miqdarına nəzarət edin: Tapioka mirvarılının miqdarını məhdudlaşdırmaq və boba yaratmaq kalori qəbulunu azalda bilər.

Bubble Tea istehlak edərkən nəzərə

Alınmalı olanlar

Köpüklü çay içməyi sevirsınızsa, lakin sağlamlıq probleminiz varsa, aşağıdakı ipuçlarına diqqət yetirə bilərsiniz:

- Şəker miqdərini yoxlayın.
- Tapioka mirvarılının və ya açılan bobanın miqdərini mehdudlaşdırın.
- Daha təbii və aşağı kalorili maddələr seçin.

Nəticə: Balans hər şeydir!

Bubble çay düzgün hazırlanıqda və ölçülü istehlak edildikdə xoş bir içki ola bilər. Bununla belə, yüksək şeker tərkibi və tapioka mirvarılı və partlayan boba kimi maddələrin həddindən artıq istehlakı bəzi sağlamlıq problemlərinə səbəb ola bilər. "Köpüklü çay zərərlidirmi?" və "Köpüklü çay sağlamdır mı?" Bu suallara ən dəqiq cavab bu içkini necə hazırladığınız və onu nə qədər tez-tez istifadə etdiyinizle bağlıdır.

Ayşən Vəli

Ermənistandan hansı fərqli davranış göznlənilə biler?

Jurnalista Kamran Həsənlinin SIA-ya müsahibəsini təqdim edirik:

- Artıq 2025-ci il qədəm qoymuşaq. Hələ də Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyan tərəfindən heç bir addım irali sürülmür, sülh sazişinə imza atılmır. Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı məsələ hələ də qaralıq qalır. Paşinyanın məqsədi nədir, hansı addım atmağı planlaşdırır?

- Paşinyan müstəqil deyil ki, hansısa addım atsın. Paşinyanın sabah sülh müqaviləsinə qol çekmeye razılaşması ilə heç ne həll olunmur. Yادınızdadırsa, üçtərəfli müqaviləde rus ordusu sülhməramlı adı ile ölkəmizə burunlarını soxmuşdular. Həmin müqaviləyə görə Zəngəzurdan keçən yolda, Laçın dəhlizində Rus ordusu dayanmalıdır, hər yere nəzarət etməlidir. Rusiya dünyaya göstərirdi ki, burada hegemondur. Gələn kimi erməniləri Qarabağa gözümüzün qabağına köçürməyə, bizə göz dağı verməyə başladılar. Hər yere Rus bayrağı asdlar, Putinin şəkillərini asdlar. Araikle şəkillər çəkdirdilər. Moskvadan Vartanyanı göndərdilər. Bunlar Moskvanın planı idi. Əslində Vartanyanı Ermənistan prezidenti kimi transfer edəcəklər. Amma plan alınmadı. Çünkü Azərbaycan ordusu işgalçını sindirməyi bacardı, yerində otuzdurdu. Ümumiyyətlə, Rusiya ilə hansı müqavilə bağlanırsa, onu birinci sən pozmalısan, onlar heç zaman pozmayacaq. Çünkü onlar heç bir müqavilənin arxasında dayanırlar. Bunu tarix boyu gördük. Bizim Prezidentimiz də bunu qeyd etdi. Çünkü onlar tarixi enənələrini davam etdirirlər. Bunu biz pozduq, yəni erazi bütövlüyümüzü bərpa etdik. İşgalçları Laçın dəhlizindən iti qovan kimi qovduq. Amma onlar Ermənistan ərazisində dayanıblar. Həmişə politoloqlar, siyasetçilər bu məsələye Azərbaycan və Ermənistən arasındakı problem kimi şərh edirlər. Heç zaman demirlər. Onlar orada dayanıbsa, təbii ki, gediş-geliş bağlıdır. Quldur kimi yoluñ ortasında dayanıblar. Ermənistənla Azərbaycan arasında münasibət sözünün özü əslində yanlışdır. Çünkü Ermənistən rusların proyektidir.

Cənab Prezident qeyd etmişdi ki, ermənilərin Qarabağa köçürülməsi rusların cinayətidir. Zəngəzuru da ona görə yaradıblar ki, türk dünyasının arasına şlaqbaum atınlar. İranla əl-ələ verib buna nail olublar. Qərb də bu proyektə iştirak etsə də, bu dövləti yaranan Rusiyadır. İndi Rusiya üçün Ermənistən manipulyasiya etmek çətinləşib. Çünkü Azərbaycanın qələbəsi nəticəsində Ermənistən Rusyanın eleyhine çevrilmiş bir ölkə olub. Bu, tarixən birinci dəfədir. Görün, Rusiya Qafqazda nə böyük dərd yaradıb. Həm xalqların arasını vurub, həm qan töküür, indi də dayanırmış, üstəlik özü de qanın içindədir. Haraya əlini uzadıbsa, qan salıb. Yoluñ açılması üçün ermənilər Rus

ordusunu çıxarmalıdır. Öz yollarına nəzər etdikdən sonra oturub bizimlə söhbət edə bilərlər. Paşinyan subyekti deyil. O vaxt subyekti ola bilər ki, öz ərazisinə özü cavabdeh olsun.

- İranın burada maraqları nədir, niyə mane olmaq istəyir?

- Əslində İran özü də yaranmış bir proyektidir. Azərbaycan türklerini təşkil edən Oğuz birliyidir. Biz İran ərazisində haradasa, XI əsrin əvvəllərində gəlib öz dövlətimizi qurmuşuq. Biz gələndə fars dövlətləri çoxdan tarixdən silinib getmişdilər. Biz birinci

Qarabağdan köçmüdürlər, deyəndə də "bize deyiblər" deyirdilər. Ermənistən məcbur olacaq Türkiyə ilə aranı açısn. Oraya türk şirkətləri, iş adamları keçəndən sonra Türk bayrağı asacaqlar, Türk bayrağı asılıbsa, yanında Azərbaycan bayrağı da asılacaq. Gələcək bizim üçün parlaqdır. Öz qaldıqları quyuya düşəcəklər.

- Ermənistanda konstitusiya dəyişikliyi olarsa və sülh müqaviləsi imzalanarsa, bu proseslərin inkişafına necə təsir göstərə bilər?

- Regionda abu-hava dəyişə bilər.

Səlcuq dövlətindən başlayaraq Ağa Məhəmməd şah Qacara qədər İran həmişə türk dövləti olub. Həmişə də Qərb Rusiya ilə ələbir olub çalışıblar ki, türkülüy məhv etsinlər. Onların bize qarşı intiqam hissi var. Rusiya özünü üçüncü Roma elan edib. Həmişə deyiblər ki, türkülüy məhv edəcəyik, Romanı bərpa edəcəyik. 20-ci əsrin əvvəllerində gözlənilmədən Pehləvilər sülalesini canlandırdılar. Pehləvilər 2 min il bundan əvvəl olub. Hansısa mehtərin adını Rza şah Pehləvi qoydular. O rus kazaki idi. Onu şahənşah elan etdilər. Guya, pəhləvilər xorlaçıdı. O, türk dilini fars dilindən daha yaxşı bilirdi. İngilislərlə fransızlar həmişə tarix boyu savaşlar ediblər. Onların savaşlarının yanında bizim ermənilərlə savaşımız 5% deyil. Sonra fransızlar Xomeynini gətirdilər. Guya, İslam cümhuriyyəti yaratdılar. Orada İslAMDAN bir faiz yox idi, ümumiyyətə, antiislam dövlətidir. Fikir versəniz, bütün İslAM dövlətləri ilə də düşməndir. Amma Ermənistən də dəstdur. Ona görə tarix ekskursiya edirik ki, Zəngəzur şlaqbaumu rus və yalançı fars dövləti türk dünyası üçün yaradıb. Düzdür, İranda türkülüy tam sile bilmədilər. Xalq özü adı üzərində saxladı. Şimali Azərbaycanda isə bacarmışdır, Turan dəyəni tuturdular. Hüseyin Cavidən tutmuş Mikayıl Müşfiq kimi hamısını həbs edirdilər. 70% türk deyilik, azərbaycanlıyıq deyənlər var. Onlar asta-asta azalmaqdadır.

Düşmənə ele gelir ki, şlaqbaumdur. Bizim sülh məsələmiz uzandıqca vaxt xeyrimə işləyir, amma onları yox. Çünkü gələcəkdə İranda gəden proseslər nəticəsində soydaşlarımız öz haqlarını qazandıqdan sonra Çindən gələn logistik yol, Türküstəndən gələn neft-qaz boruları Zəngəzurun yanından, Azərbaycan üzərində Xəzər dənizinə vərmədən qurul qurul ilə Türkiyəyə keçəcək. Ermənistən kənardə qalacaq. Ermənistən idi imza çekməsə, iki milyon əhalisi oradan köçəcək. Necə ki

bələr baş verə bilər. Təsadüfi deyil ki, Zelenski indi Türkiyədədir. Rusyanın ürəyində anti-türk düşmənliyi qalxıb. Azərbaycanda hətta Qərb adı altında bir çox qurumlar Rusyanın dır. Gedib İngiltərədə ofis açırlar, rusa işləyirlər. İran da orada işləyir. Rus casusluq məktəbi olduqca təhlükəli, qüdrətlidir. Onunla mübarizə aparmaq üçün o cəsəsləri buradan bir-bir leğv etmək lazımdır. Elə fikirleşmeyin ki, onlar ancaq Parlamentdə, siyasi sistemlərdə var, bütün sferalarda belədir. Televiziyyada da belədir. Düşmən ancaq siyasi məqamlarda hərəkət etmir. Düşmən səni mənəvi məqamlarda məhv etməsi daha pisdir. Bir faktı deyim ki, ikinci dünya müharibəsi dövründə İngiltərədə mənəviyyatın məhv olması üçün Almaniya milyardlarla pul xərcəyib. İngilisler elə bilsinlər ki, onlar mənəviyyatlıdırlar, əxlaqsızdırlar, principial deyillər, yeni millət özünə nifret etsin. Bu saat bizim televiziyyamızın böyük hissesi ona işləyir. Bu, ən böyük zərbədir, casusluq elə bundan ibarətdir.

- Amerikada yeni prezidentlik dövrü başladı. Trampin Putinlə telefon danışığı olmuşdu. Bu günlərdə də xarici işlər nazirlərinin səviyyəsində görüş keçirilib. Trampin prezidentliyi dövründə Ermənistana nələr vəd olunur?

- Trampin hakimiyyətə gelişini göstərir ki, dünyada siyasi kriz var. Bu siyasi krizsin də başında Amerika dayanıb. Migrantları Amerikadan qovmaqdən danışdı. Halbuki özü də, bütün amerikalılar gəlmədilər. Amerikanın migrantları Avropanadən gələnlərdir. Əm mübariz, ən energetik insanlardır. Oranı quranlar yeni düşüncə getiriblər. Onların ideologiyasına görə Vətən yaşadığın ölkə deyil, Vətən bütün yer kürəsidir. Bu ideologiya qədim Yunan filosofu Diagendir. Görürsünüz ki, onlar öz parlamentlərini qədim Roma əslubunda qurublar. Təsadüfi deyil, onlar doğrudan da, bütün dinləri kenara qoyurlar, deyirlər ki, hamısı yaşamalıdır, biz dünyani idarə etməliyik, dünyanın gələcəyini biz həll etməliyik. Əslində kosmopolitizm pis deyil. Olduqca böyük texnoloji nailiyyətləri var. Avropadan gələn migrantların ən energetik insanları yüksildiqləndən sonra gedənlər, Əfqanistan, Pakistan'dan gedənlər artıb. Ses verənlər də bu kütledir ki, onlara maraqlı deyil, kim seçildi. Tramp da onların səsini qazanıb, onlara işləyir. Tramp özü krizisdir. Onun hərəkətləri psixoloji problemi olan adamın hərəkətlərinə bənzəyir. O elə fikirleşir ki, dünyani xilas edəcək, onda hər şey alınır, Nobel mükafatı da alacaq. Əslində belə deyil.

Putinin de psixoloji problemi çox dərinidir. Təessüf ki, dünya belə insanların əlindədir. Mənə elə gəlir ki, Trampin psixoloji problemi çox sadədir. Tramp tikinti ilə məşğul olub. Onun üçün deyirlər ki, çox uğurlu biznesmen olub. Həmişə bonkrot olub. Televiziya aparıcısı olub. Televiziyyada uğuru var. Amma iflas etdiqdən sonra Rusiyaya gelib. Rusiyada gözəllik konkursu yaradır və burada çox pul qazanır. Halbuki bundan çox pul qazanmaq olmur. Fakt var ki, ona otele rus qızları getirirlər. Bunlar Rusyanın əlindədir. Putinle danışan kimi o, yumşalır. Onun bütün hərəkətlərində fləşko var.

Söylü Ağazadə

"Abzas Media", "Tolum" TV və "Meydan" TV -nin işi ilə bağlı yeni faktlar üzər çıxır

Mövcud faktlar və reallıqlar ondan ibarətdir ki, Azərbaycan mediası bütün dövrlərdə ölkəmizdə baş verən ictimai, siyasi, mədəni və digər hadisələrlə bağlı geniş və əhatəli informasiyaları cəmiyyətə, eləcə də dünyaya çatdırılmasında müstəsna rol oynayıb. Bu gün də xoşməramlı ənənəsini davam etdirən Azərbaycan mediası qabaqcıl texnologiyaların geniş tətbiqi, cəmiyyətin obyektiv və peşəkar şəkildə məlumatlandırılmasında göstərdiyi fəallığına və ədalətli informasiya yayımına görə dünyada sayılır və seçilən mediasına çevrilib.

Təessüflər olsun ki, ölkəmizdə media sahəsində yaradılan münbit, demokratik şəraitdən bezi şəxslər, qruplar istifadə etməye çalışırlar. Müxtəlif xarici maliyyə şəbəkələri ilə əlaqələrə girir və onlardan qrantlar almaqla pozuculuğa xidmət edən media şəbəkələri yaradırlar. Belə media şəbəkələri arasında "Abzas Media", "Toplum" TV, "Meydan" TV kimi media qurumlarının adlarını çekmek olar. Onlar qrantlar şəkilində alıqları pullar qarşılığında Azərbaycanda görülen möhtəşəm işlərə kölgə salmaq, insanlar arasında çəşinqılıq yaratmaq üçün hər cür çirkin vasitə və üsullardan istifadə edirdilər.

Söz yox ki, Azərbaycan qanunvericiliyinə görə qanundankənar məqsədlərinin icrası üçün pul almaq cinayət hesab olunur. Bu səbəbdən də haqqı olaraq Azərbaycan hüquq-mühafizə orqanları sözügedən media qurumlarını ifşa etdi və onların həbsinə nail oldu. "Abzas Media" xəbər portalının rəhbəri Ülvi Həsənov, bas redaktor Sevinc Abbasova və layihə koordinatorı Məhəmməd Kekalov qarşı Cinayət Məcəlləsinin 206.3.2-ci (qacaqmalçılıq, qabaqcədən elbir olan bir qrup şəxs tərəfindən tərəfdildikdə) maddəsi ilə ittiham iżli sürülüb. Mə h e m e n i n qərarı ilə Aysel Umidova, Aytac Əhmədova, Aynur Elgünəş, Natiq Cavadlı, Ülvi Tahirov, Ramin Deko və Xəyale Ağayeva barəsində 4 aylıq həbs qətimkan tedbiri seçilib.

malçılıq - qabaqcədən elbir olan bir qrup şəxs tərəfinən tərəfdildikdə) maddəsi ilə ittiham iżli sürülüb. Mə h e m e n i n qərarı ilə Aysel Umidova, Aytac Əhmədova, Aynur Elgünəş, Natiq Cavadlı, Ülvi Tahirov, Ramin Deko və Xəyale Ağayeva barəsində 4 aylıq həbs qətimkan tedbiri seçilib.

"Tolum" TV, "Abzas Media", "Fakt Yoxla", "III Respublika Platforması" və digər bu kimi layihələr Qərb fondlarının birbaşa sifarişi ilə hazırlanıb

Aparılan istintaq materialları ilə sübuta yetirilib ki, "Abzas Media" xəbər portalının rəhbəri "Signal" və "Protonmail" platformalarında hesablar yaradaraq, b e y n e l x a l q təşkilatların kod adları "Aleks" və "Daisy" olan numayəndələri ilə qrant layihələri və pul vəsaitləri elde etmek məqsədində coxsayı yazılmalar aparıb, xarici səfərlərində isə onurlarla görüşüb. Bu məqamda, həmin "demokratiya göyərçinlərini" oxuculara daha yaxından tanıtmak yerine düşər. "Aleks" kod adlı şəxs

alyonatatlin@protonmail.com mail ünvanı ilə qeydiyyatdan keçmiş Aleksandra Kirbidir. O, Londonda "Birmingem" və "Jagiellonian" universitetlərində təhsil alıb, 2015-ci ildən "Avropa Demokratiyaya Yardım Fondu"nun bas program meneceri idir. Məqale yazılan dəqiqlirədə şəxsiyyəti dəqiqləşdirilən "Daisy" isə daisy@signalmail.org mail ünvanı ilə yuxarıda qeydiyyatdan keçib. O, Ukraynada anadan olub, Polsada "Natolin" Avropa Kollecinde təhsil alıb, hazırda ise Brüssel səhərində yasayır, "Avropa Demokratiyaya Yardım Fondu"nda işləyir. Görünən odur ki, səfərlər və görüşlər bizim "qəhrəmanlar" üçün kifayət qədər uğurlu olub. Belə səfərlər zamanı dövlət qeydiyyatına alınmadan bağlanmış qrant müqavilələri cərvəcəsində avro və ABS dolları valyutalarında ayrılan qanunsuz pul vəsaitləri Gurcistanda fəaliyyət göstərən "TBC Bank" və "Bank of Georgia" banklarında Ülvi Həsənovun və Məhəmməd Kekalovun adlarına acımlı bank hesablarına kocurulub. Müxtəlif görüşlərdə maliyyə firqlərinqələrinin sırlarını yiyələnən Ülvi və Məhəmməd həmin vəsaitləri həm özləri, həm də yaxınları vəsítəsile

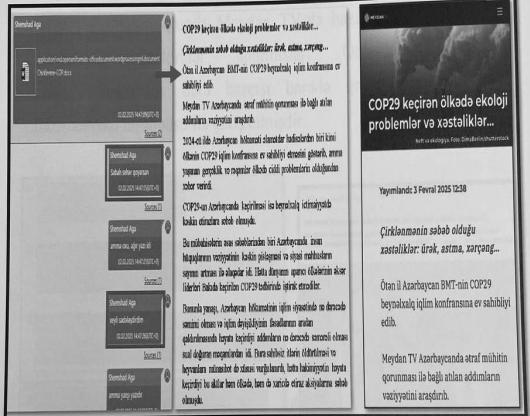

lar ediblər. Etiraflara görə, Tolum TV, Abzas Media, Fakt Yoxla, III Respublika Platforması və digər bu kimi layihələr Qərb fondlarının birbaşa sifarişi ilə hazırlanıb. Bu layihələrin maliyyə təminatı Qərb fondları tərəfindən müxtəlif əsullar-

rəhbərliyi Akif Qurbanov edib. Akif Qurbanov xaricdəki koordinatörlerə əlaqə, maliyyə və təşkilatı məsələlərin həlliində əsas figur olub. A.Qurbanov əvvəlcə "Toplum TV"ni təlim mərkəzi kimi istifadə edib. Müxtəlif layihələrə cəlb olunan şəxslər arasında seçim aparılması, seçilənlərin təlimlərinə cəlb olunması bu platformada reallaşdırılıb. Sonra isə onlar "Azadlıq", "Amerikanın səsi" radiolarında,

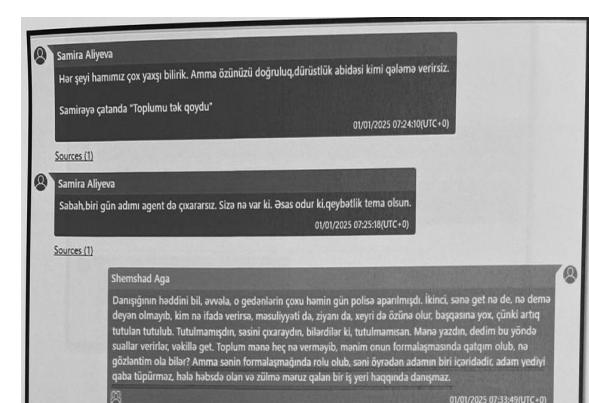
"Abzas Media"də ve digər yerlərdə işlə təmin olunub. Sonra isə "Toplum TV" həm de media kimi fəaliyyət göstərməyə

başlayıb. TV-de çalışan şəxslər də vəzifələrindən asılı olaraq yüksək maaşlar alıblar. Məsələn, "Toplum TV"-nin işinə rəhbərlik edən şəxslər 3500-4000 dollar həcmində maaşla təmin edilərlər. Veriliş aparıcısının maaşı 2000 dollar təşkil edib. Redaktorlar Müşviq Cabbarov, Cəvən Ramazanova 800-1000 dollar, aparıcı jurnalistlər, o cümlədən Fərid İsmayılov da bir o qədər əməkhaqqı alıblar. Ümumilikdə, aylıq bu qədər vəsaitin xərclənməsi ölkəyə qeyri-legal yollarla böyük vəsaitlərin gəti-

la həyata keçirilib. İşçi təminatı və yerlərdə işin təşkili ilə bağlı məsələlər isə ölkədəki icraçılar tərəfindən təmin olunub.

Qərbən pulları "Demokratik Təşəbbüsler Institutu"nun

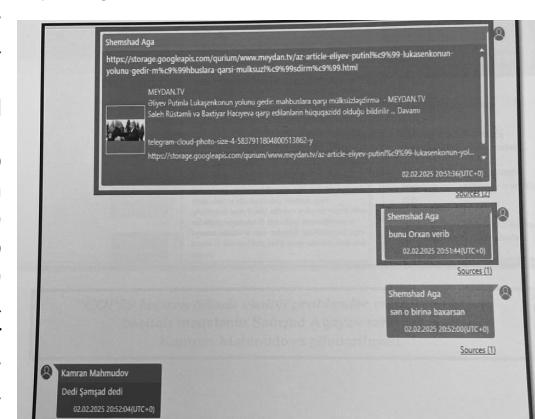

rəhbəri Akif Qurbanov alıb

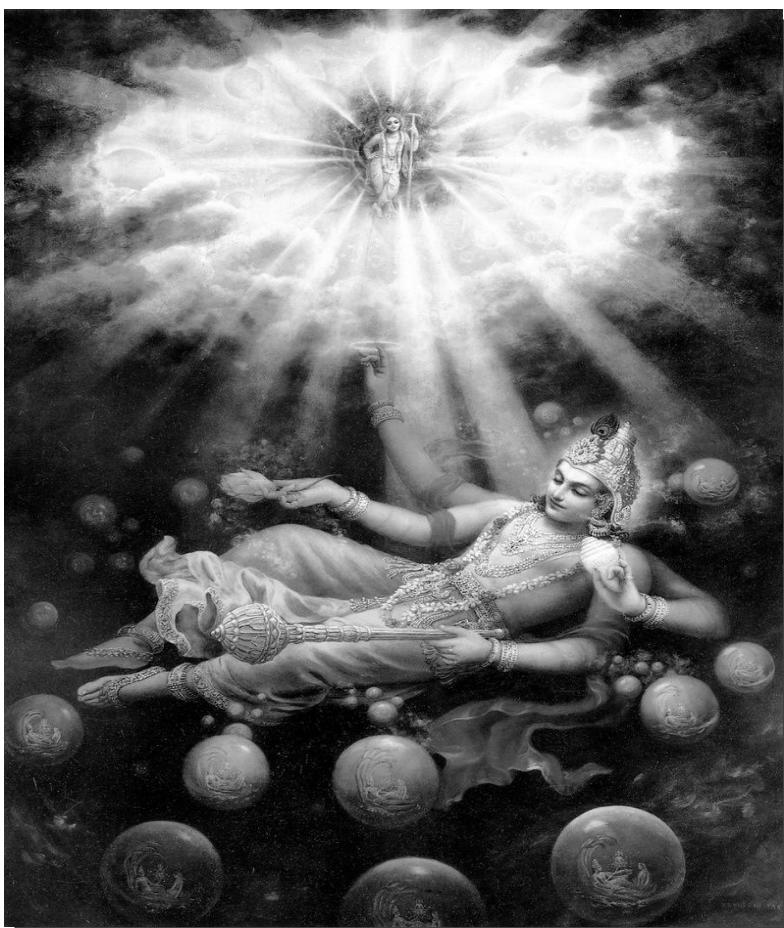
"Tolum" TV, "Abzas Media", "Fakt Yoxla", "III Respublika Platforması" və digər saytların həbs edilən əməkdaşlarının etirafçıları təsdiq edir ki, Azərbaycanda həyata keçirilen qara işlərin başında "Demokratik Təşəbbüsler Institutu"nun rəhbəri Akif Qurbanov dayanıb. Akif Qurbanov bu strukturlara ümumi rəhbərliyi həyata keçirib. Diqqətəkən məqam ondan ibarətdir ki, əsas rolda "Toplum" TV-nin təsisçisi Ələsgər Məmmədli çıxış etdiyi görüntüsü yaransa da, reallıqda həyata keçirilən layihəyə faktiki

rildiyini və dövlətin əleyhine istifadə olunduğunu göstərir. Akif Qurbanov 2019-cu ildən 2023-cü ilə kimi layihələr üçün işçi seçimi bezi özü həyata keçirib. Onun iştiraki üçün seçilən şəxslər üçün jurnalista, hüquq, layihə mənecərliyi və digər sahələr üzrə ödənişsiz təlimlər təşkil olunub. Daha sonra isə təlim iştirakçıları Tolum TV, Abzas Media, Fakt Yoxla kimi qurumlara, həm də "Azadlıq" və "Amerikanın səsi" radiolarına işə göndərilərlər. Təlimlərdə mentorluq edənlərin hər birinə bir təlim üçün 200 manat ödənilib.

İLHAM ƏLİYEV

bankomatlarından kicik məbləğlərlə nagd sekildə çıxarılib. İstintaq araşdırması ilə yanaşı həbs edilən şəxslərdə bəzi etiraf-

V YAZI

Göylərin və yerin hökmü Onundur Əmr verdi və müəyyən ölçü ilə təyin etdi. (Quran, Furqan surəsi, 2)

Böyük Partlayışla verilən fəv-qələdə əmr - Yaradılış necə baş-landı?

Yaşadığımız kainatın təxminən 15 milyard il əvvəl böyük bir partlayış nəticəsində tək bir nöqtədən meydana gəldiyi və indiki şəklini almağa genişləndiyi bu gün bütün elm dünyasının təsdiq etdiyi bir həqiqətdir. Kosmos, qalaktikalar, ulduzlar, planetlər, digər səma cisimləri, qara dəlikler, fəza, efir bir sözə, kainat təşkil edən bütün göy cisimləri "Böyük Partlayış" adlanan ilkin qığılçımından meydana gəlmüşdür. Lakin burada dərk oluna bilməyen bir paradok var - istenilən partlayış həmisi maddəni dağıdır və nizamsız parçalanmalara səbəb olur.

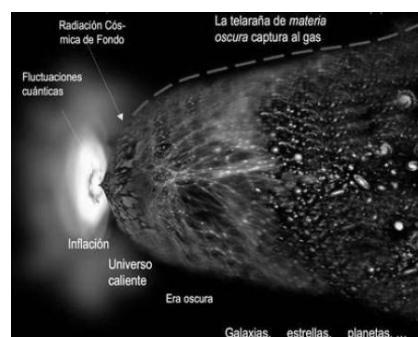
Burada böyük bir sər var: Böyük Partlayış bir partlayış olduğu üçün gözlənilməli olan, bu partlayışdan sonra maddenin atomlar ve ya atomaltı hissəciklər şeklinde kosmos boşluğununda "təsadüfi" şəkildə dağlıcaq. Ancaq Yaradılışda belə olma-mışdır, eksinə, son dərəcə sistemli və nizamlı bir kainat meydana gəldi. Kainatın müəyyən nöqtələrində bu təsadüfi paylanması maddenin toplanması və qalaktikaların, ulduzların və ilduz sistemlərinin əməle gəlməsi alımların verdiyi izahə görə, bu, bir buğda silosuna atılan əl qumbarasının buğdaları sistemli şəkildə toplaması, nizamlı bağlama-lara dolaması və bir-birinin üstüne yığıması qədər qeyri-adidir.

Uzun illər "Böyük Partlayış" nəzəriyyəsinə qarşı çıxan professor Fred Hoyle bu vəziyyətdən heyretinə belə ifadə edir: "Big Bang" nəzəriyyəsi kainatın tək, böyük bir partlayışla başladığını qəbul edir. Ancaq bili-diymiz kimi, partlayışlar maddenin dağıdır və nizamsız edir. Lakin "Böyük Partlayış" müəmmalı şəkildə tam əks effekt verdi: maddenin bir-biri ilə birləşməsinə və qalaktikalar əməle gəlməsinə səbəb oldu. (Fred Hoyle, Ağilli Kainat, London, 1984, səh. 184-185)

Təbii ki, kainatın bütün maddə-lərini əhatə edən belə böyük bir partlayışdan sonra bu qədər həssas tarazlıqlara əsaslanan bir sistem və

nizamın meydana gəlməsi ancaq "möcüzə" tərifi ilə açıqlana bilər.

Astrofizik Alan Sandage də bu həqiqəti belə ifadə edir: "Mən belə bir nizamın xaosdan qaynaqlanmasını tamamilə qeyri-müməkün hesab edirəm. Tanrıının varlığı mənim üçün bir sırrdır, həm də Onun varlı-

ğı bu möcüzənin yeganə mümkün izahıdır. (Willford, J.N. 12 mart 1991-ci il. Kosmosun ölçülümsə: Atronolların axtarışı. New York Times, səh. B9)

Atomları bir partlayışla ən uyğun formalarda bir araya gəlməsi, sonsuz nizamlı kainati, kainatda milyardlarla ilduzu ehtiva edən milyardlarla qalaktika və trilyonlarla göy cismi arasında qüsursuz tarzlığı yaratması astronom alımların da ifadə etdiyi kimi böyük bir möcüzədir. Bu möcüzəni yaradan və bize göstəren Uca Yaradandır.

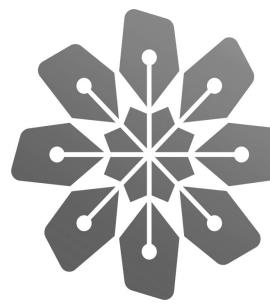
İndi isə yazımızın bu hissəsinin əvvəlində verdiyimiz bir elmi məlumatın dini mətnlərdə necə izah olunduğu haqqda kiçik bir analogiya verək. Albert Einstein kainatın yaradılış müddəti ilə bağlı elmi hesablamaların dini mətnlərlə uyğun olub olmaması maraqlanmağa başlayan-da "İncil"də şokla qarşılaşdı.

Bibliyanın "Yaradılış" kitabında kainatın 6 gündə yaradıldığı açıq şəkildə ifadə edilir. Elmi cəhətdən bu cəfəngiyat kimi görünürdü. Partlayışla bağlı hesablamalar hər şeyin ilk anda yaradıldığını söyləyir. Birinci saniyə keçəndə kainat milyonlarla kilometre yayılmışdı. Burada gün mehfumi heç cü anlaşılmırdı. Təxminən 3 min il əvvəl yazılmış İbrani mətni olan "Zəbur" kitabını araşdırın Eynşteyn 90-ci beytə bir cümlə ilə qarşılaşdı: "Min il sənin üçün keçən 1 gün kimi olacaq". Eynşteyn bu ayəni oxuyanda bunu düşündü: "Zaman nisbidir. Nisbilik

nəzəriyyələri bunu deyir".

Əkizlər paradoksuna görə, zamanın nisbiliyi müşahidəciyə görə deyilir. Məsələn, genç yaşda olan əkizlərin biri şərti olaraq dünyani kosmik gəmi ilə işləş sərətə yaxın sürətlə tərk edir, digəri dünyada qalır. Kosmosa gedən 1 aydan sonra Yerə qayıtdıqda əkiz qardaşının qoca olduğunu görəcək. Kosmosda cəmi 1 ay, yer üzündə isə 50 il keçmiş olur.

Nisbilik nəzəriyyəsi işığın sabit sürətinə görə zamanın universal olduğunu bildirir. Əvvəller belə qəbul olunurdu ki, yalnız bir zaman var. Amma Eynşteyn bunun belə olmadığını sübut etdi. Zamanın

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

Yox olan varlıq, var olan yoxluq: Yaradılışın sırrı harada gizlənir?

Kainatın yaradılmasındaki möcüzələr: Elmi və dini sübutlar

axını müşahidəçinin mövqeyindən və sürətindən asılı olaraq dəyişir. Bu prinsipə görə, keçmiş, gələcək və indiki zaman eyni anda mövcudur. Yəni, hələ baş verməmiş bir şey, əslində artıq baş verib. Bu elmi nəzəri cəhətdən sübut edilmişdir.

1972-ci ildə zamanın axını ölçmək üçün son dərəcə ultra həssas saat bir reaktiv teyyarəye yerləşdirildi və digər belə bir saat yerde qo y u l d u ş . Şərqə doğru uçanda teyyarədəki saat yerdəki ilə müqayisədə 60 nanosaniyə geri göstərdi. Qərəbə uğarcən isə havadakı saat 270 nanosaniyə irəli göstərdi.

Təbii ki, bu fərqli sebəbi reaktiv teyyarənin sürəti ilə Yerin fırlanma istiqaməti arasındakı əlaqə idi. Bütün bunlar kosmik gəmilərdəki astronavtlar tərəfindən də sübut edilmişdir.

Aydındır ki, "Əhdi-Ətiq" də 1 dünya gündündə dənişir, lakin nisbilik nəzəriyyəsinə görə, cisinin kütləsi nə qədər böyükdürse, səth sahəsi də bir o qədər böyündür və buna müvafiq olaraq zaman da çox yavaş axır. Eynşteynin cavab axtarlığı sual bu idi: Kainatın dəyişən ölçülərində 1 Yer günü nə qədər vaxtdır? 1948-ci ildə "Böyük Partlayış"la bağlı verilən proqnoza görə, kainatın yarandığı dövrə hər işləq dalğası universal saatda 1 andır. Dünyaya çatan dalğalar, Yerdən yayılan dalgalardan milyonlar, 2,12 hissə daha böyündür.

Bu o deməkdir ki, məsələn, Yer kürəsində hər milyon saniyədə günəş 2,12 saniyə itirir. Əsl səbəb günəşin yerden böyük olmasına. Kainat yarananda bütün maddələr six idi. Bu halda onun güclü həddindən artıqdır və nəticədə vaxt çox yavaş keçir. Materiya ayrıldıqca cazibə qüvvəsi azaldı və zaman sürətləndi. Kainatın həcmi iki dəfə artıqcə, zaman da ikiqat artı.

"Müqəddəs Kitab"da qeyd olunanə görə, Yer zamanının kosmik zamana nisbətində ilk gün 8 milyard il, 2-ci gün davam etdi gün 4 milyard, 3-cü gün 2 milyard, 4-cü gün 1 milyard, 5-ci gün 500 milyon, 6-ci gün 250 milyon il davam edib. Yəni, kainat bizim zamanla 15 milyard

ildə var edilmişdir, kosmik zamanla isə 6 gün.

Maraqlıdır ki, son elmi məlumatlar bunu təsdiqlədi. NASA-nın və "RosKosmos"un son araşdırımları kainatın 14-15 milyard yaşında olduğunu göstərdi.

Bu o dərəcədə dəqiq analogiya idi ki, Eynşteyn heyrətə gəldi və yaradılışın mərhələlərini həm son elmi məlumatlar, həm dini mətnlərlə araşdırmağa başladı. Hər ikisində zaman və məkan etibarilə mərhələlər təxminən eyni keçir.

İncil deyir ki, ilk gündə (8 milyard il) bu işləq, fəzanın və maddənin yaradılışına baş verdi. Ulduzlar və qalaktikalar formalşamışa başladı. 2-ci gün (4 milyard il) qalaktikamızın (Süd Yolunun), Güneşin yaradılması baş verdi, onlar forma aldı. "İncil"də 3-cü gün (2 milyard il) Yer üzündə qurunun və dənizlərin yaradılması, bitkilərin meydana çıxmışından bəhs edilir. Elmi məlumatla-

şı Adama görə təşkil olunub. Beleliklə, 6 kainat gündündə yaradılış var edildi, 7-cü gün isə Uca Yaradan bütün yaradılışı nəzərdən keçirdi. Hazırda, biz 7-ci günü yaşayırıq.

Göründüyü kimi, müqəddəs kitablardakı tarixi kainatın elmi tarixinə uyğundur. Göründüyü kimi, qədim dini mənbələrdə elmi faktlar metaforik dilə yazılmışdır, onları oxumağa bacarırla müasir elmin niyə o məlumatları ardıcıl surətdə təsdiq etdiyi aydın olur.

Quranda da kosmik zamanla Yer zamanının fərgi izah edilib. Məsələn, Məaric surəsinin 4-cü ayəsində deyilir: "Məlekələr və ruh (Cəbrail) Onun dərgahına (dunya ilə müqayisədə) müddəti 50 min il olan 1 gündə qalxarla". Bu təxminən 50 il qabaq elmi təsdiq olunan zamanın nisbiliyinin 14-15 əvvəl Quran-Kərimdə təsbit olunduğunu göstərir.

Vedantada (Baqavat-Qita və digər vedalar) Tanrıın Vişnu aspektinin kainatı yaratması, Şiva aspektinin isə onu dağıtdığı təsvit olunur. Eynilə, müasir elimdə qəbul olunan Böyük Partlayış və Böyük Sıxılma prosesi kimi.

Elmi olaraq qəbul olunub ki, hazırda kainatın genişlənməsi davam edir, lakin onun genişlənmə sürəti azalır, bir müddət sonra proses dayanacaq, qalaktikalar yenidən mərkəzə doğru sıxlımağa başlayacaqlar. Vedalarda, bu, Vişnunun nəfəs alıb vermesinə bənzədir, Tanrı nəfəs verir, qalaktikalar yaranır, uzaqlaşır, sonra nəfəsinə alır, hər şey yerine qaydır. 5 min əvvəl müqəddəs kitablarında yaradılışın elmi nəzəriyyəsi necə də metaforik formada qeyd olunub, sadəcə heyətamızdır.

Bütün qədim müqəddəs kitablar belə məqamlarla doludur. Baqavat-Qita, Avesta, Quran, Biblia, həmçinin digər dini mətnlərde (Tibet ölürlər kitabı, Şumer tabletleri, İnk, Astek və Mayya mətnləri, Misir Ölüler kitabı və s) Yaradılış haqda elmi məlumatlar saysız hesabsızdır. Növbəti hissələrde onlardan en maraqlılarını nəzərinizə çatdıracağıq.

(ardı olacaq)
Elçin Bayramlı

ra görə, bu müddətde soyumaş baş verdi və maye su meydana geldi ki, bu da bakteriyalar və dəniz bitkiləri, xüsusən də dəniz yosunlarının yaranmasına səbəb oldu.

4-cü gün (1 milyard il) Müqəddəs Kitabda deyilir ki, göyərdə işləq yarandı, Güneşin, ayın və ulduzların görünməsi baş verdi. Yer atmosferi formalşadı, oksigen yarandı, fotosintez prosesi başladı.

5-cü gün (500 milyon il) Tanrı dedi: "Qoy sular canlılarla dolsun, 10y quşlar yer üzündə, göydə үçşən. Geoloji və bioloji tapıntılar nəticəsində müasir elm çox hüceyrəli organizmlərin, dəniz canlıları və ilk uçan heyvanların bu dövrə meydana çıxdığını təsdiq edir.

6-cı gün (250 milyon il) "Müqəddəs Kitab"da qeyd olunanə görə, Yer zamanının kosmik zamana nisbətində ilk gün 8 milyard il, 2-ci gün davam etdi gün 4 milyard, 3-cü gün 2 milyard, 4-cü gün 1 milyard, 5-ci gün 500 milyon, 6-ci gün 250 milyon il davam edib. Yəni, kainat bizim zamanla 15 milyard

“Çin avtomobiləri ilə bağlı müəyyən şübhələr var”

Ümumiyyətlə ölkəmizdə Çin və yapon avtomobilərinin sayı çoxalıb. Yapon avtomobiləri bazarda da özünü doğrudub. Çin avtomobiləri ilə bağlı müəyyən şübhələr var, müəyyən fikrlər səslənir. Ancaq hesab edirəm ki, zamanla bu da öz həllini tapacaq”. Bu sözləri SIA-ya açıqlamasında nəqliyyat üzrə ekspert Elməddin Muradlı deyib.

EKSPERT FİKRI

Onun sözlərinə görə, insanlar bir növ Cindən gələn avtomobilərə güvənmək istəyir. “Bu güvəni yaratmaq da bir növ həmin avtomobil şirkətlərinin işidir. Həmin şirkətlər öz məhsullarına inam yaratmalıdır. İnsanlar da həmin avtomobilərdən rahat şəkildə istifadə etməyə arxayın olmalıdır. İndiki halda bir az bu məsələ ilə bağlı çətinliklər var. Ehtiyat hissəlerinin tapılmaması, bu avtomobil üzrə ustaların az olması bu

çətinliklərin başlıca səbəbidir. Yapon avtomobiləri ilə bağlı onu deye bilərəm ki, bazarda kifayət qədər alıcı var. Həm Koreya, həm də Yaponiya istehsalı olan avtomobilərə tələbat hər zaman yüksək olur. Düzdür, vaxtı ilə Koreya avtomobiləri ölkəyə getiriləndə də şübhələr var idi, insanlar bu avtomobilərə güvənə bilmirdi, lakin zaman keçdikcə görürük ki, Koreya istehsalı olan avtomobilərə tələbat yüksəkdir. Çin avtomobilərinin də hamısı olmasa da bir çoxu özünü doğruduracaq. Mən buna inanıram. Bəzi modellər var ki, artıq özünü doğrudurmağa başlayıb. Çünkü bu işlə məşğul olan şəxslərin neçəsini tanıyıram ki, zay avtomobiləri Azərbaycana getirmirlər. Hər halda avtomobilən tam əmin olduğandan sonra ölkəyə ixrac olunur. Amma təəssüf ki, bəzi şəxslər var ki, yarasız avtomobiləri də ölkəyə ixrac etməyə çalışırlar və buna da az da olsa nail olurlar. Müəyyən bir dövrdən sonra isə bu ixrac olunan avtomobilər bazarдан itəcək.

Amma təəssüf ki, bu, avtomobilərin qiymətinə görə insanlar tərəfindən alınır. İnsanlar yeni avtomobil alanda, seçim edəndə bu avtomobilərə üstünlük verirlər və alırlar. Bundan əvvəlde bəzi brendlər ölkəyə gəlmiş, lakin bir zaman keçdikdən sonra rəsmi satışları dayanmış və bağlanmışdır. O avtomobilər də qısa müddətdən sonra yoxa çıxmışdır. Ona görə də belə avtomobil alarkən diqqətli olmayı tövsiyə edirik ki, sonra əzab-əziyyət olmasın”.

Ziya Hikmətoğlu

Füzulidə traktor “Mercedes”lə toqquşdu, 2 yaşlı uşaq öldü....

Füzuli rayonunun ərazisində yol nəqliyyat hadisəsi baş verib. Traktor minik avtomobili ilə toqquşub. Hadisə Əhmədbeyli-Füzuli-Şuşa avtomobil yolu Füzuli rayonu, Alixanlı kəndi ərazisində keçən hissəsində qeydə alınıb.

1997-ci il təvəllüdü Məmmədov Xəyyam İlham oğlu idarə etdiyi “Mercedes Benz” markalı avtomobili ilə 1997-ci il təvəllüdü Mehərrəmov Əmrəh İbrahim oğlunun “Belarus 892” markalı traktorla toqquşub.

Nəticədə Xəyyam Məmmədovun avtomobilində olan oğlu 2023-cü il təvəllüdü Rəşad Məmmədov aldığı xəsarətlərdən Füzuli rayon mərkəzi xəstəxanasında ölüb. Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb və istintaq aparılır.

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşımı Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressinform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN
6 aylıq 79.20 AZN
1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırlıq!

Güclü küləklə bağlı xəbərdarlıq edildi!

Küləkli hava şəraiti ilə bağlı sarı və narinci xəbərdarlıq verilib. Bu barədə SIA-ya Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən məlumat verilib. Bildirilib ki, fevralın 20-21-də Bakıda və Abşeron yarımadasında, eyni zamanda bəzi bölgələrdə gözənlənilən küləkli hava şəraiti ilə bağlı sarı və narinci xəbərdarlıq verib.

Bakıda və Abşeron yarımadasında, eyni zamanda Neftçala və Qobustanda şimal-qərb küləyi əsəcək, narinci xəbərdarlıq uyğun olaraq küləyin süreti 20.8-28.4 m/san təşkil edəcək.

Naxçıvan MR, Salyan, Hacıqabul, Xaçmaz, Şabran, Siyəzən, Xızı, Quba, Qusar, Ağstafa, Qazax, Tovuz, Şəmkir, Gəncə, Gədəbəy, Daşkəsən, Göygöl, Naftalan, Goranboy, Samux, Mingeçevir, Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Kelbəcər, Laçın, Zəngilan, Lənkəran, Astara, Masallı,

Lerik, Yardımlı, Cəlilabad, Bileşuvarda isə qərb küləyi əsəcək, sarı xəbərdarlıqla uyğun olaraq küləyin süreti 13.9-20.7 m/san təşkil edəcək.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
**Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.**

Səhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNÇƏ” AZƏRBAYCAN XƏYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORGANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə biler.

**Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur**

Tiraj: 2700